

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

DRAMATIKA DAVIDA DRÁBKA V KLICPEROVĚ DIVADLE

DRAMA OF DAVID DRÁBEK IN KLICPERA THEATRE

Bakalářská diplomová práce

Veronika Bečková

Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích
prostředcích

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Pořízková

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Hradci Králové dne 16. května 2012

Podpis .....

Děkuji Mgr. Lence Pořízkové za odborné vedení, užitečné připomínky a čas, který mi věnovala.

OBSAH

ÚVOD	6
1 Biografie Davida Drábka	8
2 Dílo	10
2.1 Obecná charakteristika díla	12
3 Klicperovo divadlo	16
4 Drábkovy dramatické texty druhého tvůrčího období	18
4.1 Akvabely	18
4.2 Ještěři.....	19
4.3 Náměstí bratří Mašínů	19
4.4 Noc ožvlých mrtvol.....	19
4.5 Jedlíci čokolády	20
5 Postavy	21
5.1 Akvabely	21
5.2 Ještěři.....	22
5.3 Náměstí bratří Mašínů	23
5.4 Noc ožvlých mrtvol.....	24
5.5 Jedlíci čokolády	27
6 Scéna	30
6.1 Akvabely	30
6.2 Ještěři.....	31
6.3 Náměstí bratří Mašínů	32
6.4 Noc ožvlých mrtvol.....	33
6.5 Jedlíci čokolády	33
7 Hudba	35
7.1 Akvabely	35
7.2 Ještěři.....	35
7.3 Náměstí bratří Mašínů	36
7.4 Noc ožvlých mrtvol.....	37
7.5 Jedlíci čokolády	38
8 Kostýmy.....	40
8.1 Akvabely	40
8.2 Ještěři.....	40
8.3 Náměstí bratří Mašínů	41
8.4 Noc ožvlých mrtvol.....	42
8.5 Jedlíci čokolády	42

9	Jazyk a styl	44
9.1	Akvabely	44
9.2	Ještěři.....	46
9.3	Náměstí bratří Mašínů	48
9.4	Noc ožvlých mrtvol.....	51
9.5	Jedlíci čokolády	53
10	Shrnutí.....	56
11	Tematika her	58
11.1	Kritika masmédií, konzumního života a úpadku mezilidské komunikace.....	58
11.1.1	Akvabely	58
11.1.2	Ještěři	60
11.1.3	Náměstí bratří Mašínů	60
11.1.4	Noc ožvlých mrtvol.....	62
11.1.5	Jedlíci čokolády	62
11.2	Existenciální prvky.....	63
11.2.1	Akvabely	63
11.2.2	Ještěři	64
11.2.3	Náměstí bratří Mašínů	65
11.2.4	Noc ožvlých mrtvol.....	66
11.2.5	Jedlíci čokolády	67
11.3	Reflexe trapnosti lidské (české) povahy versus české sny.....	68
11.3.1	Akvabely	68
11.3.2	Ještěři	68
11.3.3	Náměstí bratří Mašínů	69
11.3.4	Noc ožvlých mrtvol.....	70
11.3.5	Jedlíci čokolády	71
12	Shrnutí.....	72
13	Inspirace	73
13.1	Inspirace námětová.....	73
13.2	Inspirace žánrová	74
13.3	Intertextualita	76
ZÁVĚR.....		78
Seznam použité literatury		81
PŘÍLOHY		90

ÚVOD

David Drábek patří k nejvýraznějším dramatikům a režisérům současné doby. V roce 1993 založil s Darkem Králem olomoucké Studio Hořící žirafy, které se muselo z finančních důvodů po desetileté existenci uzavřít. Dramata vzniklá v době působení v Olomouci považujeme za autorovo první experimentální období. Od sezóny 2008/2009 působí Drábek jako kmenový dramatik a umělecký šéf v Klicperově divadle v Hradci Králové, kam nastoupil po desetiletém působení Vladimíra Morávka.

Právě toto Drábkovo hradecké, tzv. druhé tvůrčí období, je předmětem naší práce. Budeme se zabývat analýzou následujících dramát: *Akvabely*, *Ještěři*, *Náměstí bratří Mašínů*, *Noc ožvlých mrtvol v televizní county-show Beverlyho Rodrigueze* a *Jedlíci čokolády*. Až na jednu výjimku – *Akvabely* jde o dramata, která si Drábek zrežíroval v Klicperově divadle sám. *Akvabely* považujeme za zlomové drama, které sice Drábek napsal ještě v době olomouckého působení, díky režisérské interpretaci Vladimíra Morávka je však posunuto do linie, které se Drábek v Hradci Králové povětšinou drží. Z množiny analyzovaných her vyčleňujeme parodii na detektivky *Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen*, kterou chápeme jako specifický případ, jež zřetelně vybočuje z obvyklé Drábkovy poetiky.

Naším cílem je vysledovat, zda autorova dramata druhého tvůrčího období a jejich hradecké inscenace nesou specifické stopy Drábkova rukopisu. Primárním pramenem jsou nám dramatické texty ve svých knižních vydání, do analýzy jsme ale také začlenili ty prvky inscenací, které jsou zásadní pro jevištní interpretaci, podporují určité textové významy, nebo je naopak potlačují. Daný přístup jsme zvolili s vědomím toho, že je Drábkovo dílo jako specifický typ autorského divadla do jisté míry utvářeno teprve inscenací. Domníváme se, že pro současnou českou dramaturgii je typické rozostření hranice mezi dramatickým textem jako literárním dílem a textem ve smyslu pouhé předlohy jevištní akce, jíž je tento text teprve dotvářen.

Primárně tedy budeme pracovat s dramatickým textem, který podrobíme komparaci s videozáznamy představení. Pokud neuvedeme jinak, v ukázkách budeme vždy odkazovat na text, jak je uveden v antologii *Aby se Čechům ovary zachvěly (hry 2003–2011)*; tato publikace ale neobsahuje kabaret *Noc ožvlých mrtvol v televizní*

country-show Beverlyho Rodrigueze, který je kolektivním dílem autora a královéhradeckých herců. Pro ukázky z této hry nám poslouží „záskoková kniha“, která je ovšem až konečným zápisem dané inscenace, resp. představení. Pokud se text mezi předlohou a jejím inscenováním výrazněji liší, vždy také explicitně poukážeme na příklad z inscenace.

V úvodních kapitolách práce nejprve v krátkosti představíme Drábka jako dramatika a poukážeme na spojitost jeho tvorby s epickým a autorským divadlem. Poté pro pochopení celkového kontextu hradeckých inscenací připomeneme historii Klicperova divadla, zaměříme se přitom především na režisérské osobnosti. Dále provedeme analýzu postav, scény, hudby, kostýmů, jazyka a stylu následovanou tematickým rozborem. Na základě zkoumání daných her jsme vymezili jako dominantní tři tematické okruhy: kritiku masmédií, konzumního života a úpadku mezilidské komunikace; existenciální prvky; reflexi trapnosti lidské (české) povahy v konfrontaci s českými sny. V těchto ohledech budeme jednotlivá dramata porovnávat.

Na závěr nás budou zajímat inspirační vlivy, které mohly formovat Drábkův rukopis, v souvislosti s tím se pozastavíme nad žánry jako kabaret, coolness drama či pohádka.

1 Biografie Davida Drábka

Dramatik, režisér a dramaturg David Drábek se narodil 18. června 1970 v Rychnově nad Kněžnou, vyrůstal v Týništi nad Orlicí, kde chodil do základní školy. Poté nastoupil na Gymnázium J. K. Tyla v Hradci Králové. V roce 1989 byl přijat na Filozofickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci na obor česká filologie-historie. Později přestoupil na Katedru teorie a dějin dramatických umění, obor divadelní a filmová věda.

Při studiích založil spolu s Darkem Králem¹ divadelní Studio Hořící žirafy. Tento projekt skládající se převážně ze středoškolských a vysokoškolských studentů technicky zaštiťovalo Moravské divadlo Olomouc. Z finančních důvodů ukončilo olomoucké divadlo nad Studiem patronát v roce 1999, nadále však zůstávalo jeho odnoží. Finanční problémy nebyly jediným důvodem roztržky mezi těmito dvěma institucemi. Neshody týkající se „nevhodného“ repertoáru Studia a využívání hereckého souboru vedly k odtržení se od MDO a vytvoření Studia jako ekonomicky autonomní jednotky.² S podporou města Olomouc mohla vzniknout nová scéna v Hodolandském divadle (bývalé Hudební divadlo), ta tak tvořila čtvrtou scénu MDO. Drábkovým cílem bylo vytvořit kulturní centrum, které by posloužilo začínajícím hudebníkům, výtvarníkům i jiným umělcům. V plánu byly vernisáže, večery poezie i filmový klub. V neposlední řadě byl tento prostor určen pro aktivity studentů Univerzity Palackého. Provoz byl zahájen 21. června 2001. Počáteční euforie rychle upadla, protože špatná finanční situace zapříčinila odliv aktivit. Také vleklá rekonstrukce Hodolandského divadla byla nemalým problémem. Herci museli zkoušet a hrát v provizorních prostorech, z tohoto důvodu také došlo k přejmenování Hodolandského divadla na Hořící dům. Tento provokativní název měl poukazovat na nevhodné podmínky pro uměleckou tvorbu. Záchranou mělo být definitivní odtržení se od MDO, což také bylo podpořeno veřejností. Dotazováním bylo zjištěno, že si Olomoučané přejí zřízení alternativního divadla vedle kamenného. Avšak slíbená finanční

---

¹ * 15. 7. 1971, skladatel scénické hudby pro hry Davida Drábka, spoluautor projektu Maya, producent.

² Spor Davida Drábka a Daniela Wiesnera (ředitel MD Olomouc) viz Kříž, J. P.: Spor o vrahu Roberta Zucca. *Novinky.cz* [online]. 23. 1. 2003. [citováno 10. 5. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/1327-spor-o-vraha-roberta-zucca.html>>.

pomoc z magistrátu nepřišla, a tak v roce 2003 Studio Hořící žirafy ukončilo svou činnost. Prázdný prostor Hořící domu začali v roce 2004 využívat brněnští studenti JAMU. Nově vzniklý divadelní soubor nazvali TRAMTARIE.³

V letech 1996–2001 pracoval Drábek jako dramaturg činohry Moravského divadla Olomouc. Mezi lety 2005–2007 působil jako autor a kmenový režisér v pražském divadle Minor. Od ledna 2009 je uměleckým šéfem Klicperova divadla v Hradci Králové, kde působí rovněž jako režisér. Mimoto spolupracoval s Divadlem Petra Bezruče v Ostravě, pražským Malým divadlem na Vinohradech a národním divadlem v Brně.

---

³

Divadlo Tramtarie je olomoucká nezávislá komorní scéna. Svými autorskými inscenacemi a pořádáním kulturních akcí navazuje na Studio Hořící Žirafy.

2 Dílo

Hned první hra *Malá žranice* (1992), kterou napsal Drábek společně s Darkem Králem, se dostala do finále prvního ročníku soutěže Nadace Alfréda Radoka o nejlepší původní hru. Tato hra se dočkala divadelního ztvárnění až po deseti letech. Pod názvem *Sousta* (premiéra 22. 3. 2003) ji uvedlo Západočeské divadlo Cheb. Již sám napsal a zrežiroval hru *Hořící žirafy*, 1993 (premiéra 16. 12. 1993). Inscenací *Jana z parku*, 1994 (premiéra 21. 4. 1995) vyhrál v roce 1994 1. místo v soutěži o Ceny Alfréda Radoka. Následovaly hry: *Vařila myšička myšičku*, 1995 (premiéra 9. 5. 1996), *Kosmická snídaně aneb Nebřenský*, 1997 (1. premiéra 5. 6. 1997⁴), *Švédský stůl*, 1998 (premiéra 1999⁵), satirické kabarety *Kostlivec v silonkách*, 1999 (premiéra 13. 12. 1999) a *Kostlivec: Vzkříšení*, 2003 (premiéra 1. 2. 2003). *Embryo čili Silicon Baby*, 2002 pod inscenačním názvem *Embryo čili Automobily východních Čech* zinscenovalo v roce 2004 divadlo Petra Bezruče v Ostravě⁶ a rok poté i divadlo Tramtarie v Olomouci.⁷ Výše zmíněné hry (kromě dramatu *Sousta* a *Vařila myšička myšičku*) nalezneme v souborné knize *Hořící žirafy; Jana z parku;...*⁸ V roce 2003 končí desetiletá existence Studia Hořící žirafy a tím také končí jakási doba autorského zrání.⁹

Drábek byl již známý jako dramatik i režisér,¹⁰ proto přicházely pracovní nabídky např. z Prahy, Brna Ostravy a Hradce Králové. V roce 2003 napsal hru *Akvabely*,¹¹ s níž se umístil na 1. místě v dramatické soutěži o Ceny Alfréda Radoka za nejlepší původní českou a slovenskou hru roku 2003 a v roce 2005 získaly *Akvabely* režiséra Vladimíra Morávka

---

⁴ Studio Hořící žirafy (režie David Drábek): premiéra 5. 6. 1997; Divadlo Company.cz / Strašnické divadlo (režie Eva Bergerová): premiéra 21. 10. 2006.

⁵ Klicperovo divadlo HK (režie Vladimír Morávek): premiéra 23. 2. 1999; Studio Hořící žirafy (režie David Drábek): premiéra 26. 3. 1999; Divadlo Šumperk (režie Zdeněk Stejskal): premiéra 25. 2. 2006; Divadlo Reduta / Národní divadlo v Brně (režie David Drábek): premiéra 15. 6. 2007.

⁶ Divadlo Petra Bezruče Ostrava (režie Janusz Klimsza): premiéra 20. 3. 2004.

⁷ Divadlo Tramtarie Olomouc (režie Petr Klár): premiéra 10. 10. 2005.

⁸ Drábek, D.: *Hořící žirafy; Jana z parku; Kosmická snídaně aneb Nebřenský;...* 1. vydání. Větrné mlýny, Brno 2003.

⁹ Pozn.: Pokud není uvedeno jinak, premiéra proběhla ve Studiu Hořící žirafy v režii Davida Drábka.

¹⁰ Soupis her, u nichž je Drábek pouze režisérem nikoli autorem uvádíme v příloze.

¹¹ Klicperovo divadlo Hradec Králové (režie Vladimír Morávek): premiéra 30. 4. 2005; Studio Marta (režie Marián Amsler): premiéra 11. 12. 2005; Divadlo J. K. Tyla Plzeň (režie Vilém Dubníčka): premiéra 10. 1. 2006; soupis zahraničních nastudování hry uvádíme v příloze.

zinscenované v Klicperově divadle v Hradci Králové ocenění Česká hra roku. Kabaret *Žabikuch*, 2004 (premiéra 21. 2. 2005) byl nastudován v pražském Studiu Citadela. *Čtyřlístek!*, který zrežiroval na základě předlohy Jaroslava Němečka (premiéra 28. 11. 2004), otevřel Drábkovi dveře do pražského Divadla Minor. Zde působil v letech 2005–2007 jako autor a kmenový režisér. V Minoru, které, jak Drábek sám uvedl, dnes již není divadlem výrazně loutkovým nebo dětským, ale spíše divadlem pro rodiny, nastudoval hry *Sněhurka – Nová generace* (premiéra 26. 2. 2006), *Planeta opic aneb Sourozenci Kaplanovi mezi chlupatci* (premiéra 19. 11. 2006) a *Hračky* (premiéra 30. 5. 2010). Ze spolupráce s Malým Vinohradským divadlem¹² vzešly kolektivní hry *Děvčátko s mozkiem* (premiéra 6. 6. 2005), v roce 2008 *Berta / Od soumraku do úsvitu* (premiéra 27. 3. 2008) a *Zvířata na toustech* (premiéra 24. 3. 2011). Mezitím se stal Drábek režisérem a uměleckým šéfem Klicperova divadla v Hradci Králové (od sezóny 2008–2009). V Hradci se uvedl autorským muzikálem *Ještěři*, 2006 (premiéra 23. 5. 2009) a ještě téhož roku mělo premiéru *Náměstí bratří Mašínů*, 2007 (premiéra 10. 10. 2009), které se umístilo na 2. místě v soutěži o Ceny Alfréda Radoka v roce 2007 a o dva roky později se stalo Českou hrou roku. Metodou psaní za pochodu vznikl v roce 2010 ve spolupráci s hradeckými herci zombie kabaret *Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze* (premiéra 20. 2. 2010). Následovala parodie *Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen*, 2010 (premiéra 18. 12. 2010) a melodrama *Jedlíci čokolády*, 2011 (premiéra 21. 5. 2011), které se umístilo na 1. místě v soutěži Cen Alfréda Radoka. Pouze u dvou Drábkových textů zatím neproběhlo divadelní nastudování, jedná se o *Kuřáky opia* (2000) a *Unisex* (2009).

Drábek je také autorem dvou rozhlasových her. Český rozhlas Vltava odvysílal v roce 2007 *Vykřičené domy* (premiéra 29. 5. 2007) pod taktovkou Aleše Vrzáka, poté stejný režisér nastudoval poněkud kontroverzní hru *Koule* (premiéra 25. 1. 2005). Tato hra měla 12. května 2012 divadelní premiéru v Hradci Králové. ČRo Vltava odvysílal 8. 6. 2004 Drábkovu hru *Švédský stůl* režiséra Michala Bureše. Také *Akvabely* se dočkaly rozhlasového uvedení, pod názvem *Die Kunstschwimmer* byly odvysílány 26. 1. 2007 v Rundfunk Berlin-Brandenburg.

---

¹² Malé Vinohradské divadlo je scéna sloužící absolventům Vyšší odborné školy herecké.

O Drábkovy texty se v relativně hojně míře zajímají i jiní režiséři. V roce 2009 připravil Vladimír Morávek pro divadlo Husa na provázku montáž Drábkových her *České moře* (premiéra 7. 11. 2009). Pod názvem *Andrea* (premiéra 14. 5. 2010) uvedl Jan Frič v Divadle Petra Bezruče v rámci představení *Tvrdě / Měkce* část Drábkovy textu *Vykřičené domy*. V rámci projektu *Nebe nepřijímá* režisérky Martiny Schlegelové byla uvedena Drábkova aktovka o létavcích *Chmýří* (premiéra 24. 9. 2010).¹³

2.1 Obecná charakteristika díla

David Drábek patřil k nejméně známým dramatikům debutujícím po roce 1989. Tato generace se v 90. letech musela vyrovnat s nově vzniklou situací. „S vědomím umělecké opožděnosti“¹⁴ se tito mladí autoři a autorky vrhali na popis chaosu světa. Při svých odsudcích úpadku kultury byli ovlivněni především módními žánry, a to černou groteskou, coolness dramatikou a komicky laděným thrillerem. V 90. letech u nás nastupovala také tzv. ženská dramatika, tedy texty zobrazující ženství. Snahu naplnit dávné příběhy novými obsahy reprezentoval žánr fantasy. Avšak asi nejvíce sledovaným žánrem nové vlny byly reakce na zmatení hodnot. Tyto záznamy světa, kritiky konzumního způsobu života a odsudky úpadku mezilidské komunikace jsou nejtýpější právě pro Drábka. Stejně jako představitelé žánru grotesky i Drábek ve svých textech reflektuje téma konce světa. Narozdíl od grotesky jsou ale jeho hry osobnější a již zmíněné téma apokalypsy v nich bývá ironizováno.¹⁵

Podle některých odborníků se Drábek s počátkem nového století začal odklánět od existencionalně laděné reflexe a experimentálního stylu ke spíše intimní tematice, v níž privátní život protagonistů konfrontoval s působením medializace. Podle našeho soudu však i tato hořká melodramata mají značný existenciální přesah a do jisté míry odrážejí autorův osobní vývoj. Znaky druhého tvůrčího období nacházíme již ve hře *Akvabely*.

---

¹³ Srov. Jungmannová, L.: *Smutek zlobivého děčka. (Doslov)*. In: Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. Akropolis, Praha 2011, s. 321–325.

¹⁴ Tento termín užívá Lenka Jungmannová.

¹⁵ Srov. Jungmannová, L.: *Jak napsat hru nové vlny*. A2, 2006, č. 16, s. 16–17.

„Jestliže na počátku devadesátých let 20. století nastoupili mladí dramatici s nekompromisními odsudky veřejného chaosu a úpadku hodnot, na sklonku tisíciletí se toto jejich neúnavné tepání začalo měnit v jakési sociálně kritické lamentace. Jednak se poetika drsného divadla vyčerpala, jednak si zhoršující se stav společenského vědomí spolu s narůstajícími zkušenostmi autorů nárokoval změnu pohledu.“¹⁶

Jak jsme uvedli, Drábkovu tvorbu lze rozdělit do dvou tvůrčích období. V tom prvním tíhl k divoké grotesce, poté se obrátil spíše k sociální a intimní tematice. Z této linie však několikrát vybočil. Jednak satirickou rozhlasovou hrou *Koule*, kabaretem *Noc ožvlýchlých mrtvol*, či parodií na detektivku *Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen*. „Od začátku jsem psal ve dvou liniích, které se snažím střídat. Byla to linie kabaretů, tragikomických politických grotesek. To byla ta divočejší, satirická větev. A současně s tím to byla řada komornějších, spíš generačních příběhů. Na ně měla vliv určitě revoluce v roce 1989 a taky ten životní zlom – třicítka.“¹⁷

Předmětem Drábkových her je kritika globalizace, především pop kultury a masmédií, kritika úpadku mezilidské komunikace, kritika konzumního přístupu ke světu a střetu tradičních evropských hodnot s amerikanizovaným světem. Neméně výrazným rysem je bezesporu reflexe typicky českých vlastností a snů, ty pak ironizuje nebo je jen melancholicky laděnými příběhy postav demonstruje. Cílem by měla být katarze po odhalení trapnosti, pocit, že z vás někdo sejme pocit vlastní důležitosti, aniž by vám vzal důstojnost.

Co se týče formy, pro Drábka je typické míšení žánrů. „...mísí satirické, melodramatické a tragické fabulační prvky, vytváří rozšklebený obraz existencionalní úzkosti...“¹⁸ To mu umožňuje tzv. otevřená forma her, tzn. že jednotlivé scény mohou existovat bez ohledu na scény předchozí. Inspiraci můžeme vysledovat v kabaretu a revue, tedy v žánrech, jimž se Drábek věnuje v jedné z linií své tvorby. V linii druhé pak z těchto žánrů formálně těží. Otevřená struktura her je rovněž jedním z důvodů, proč bývají tak

¹⁶ Jungmannová, L.: *Smutek zlobivého děčka. (Doslov)*. In: Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. Akropolis, Praha 2011, s. 323–324.

¹⁷ Balíčková, A.: *Mé hry jsou vtipné, ale ne veselé*. A2 [online]. 2, 2006, č. 16, s. 15. [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.advojka.cz/archiv/2006/16/me-hry-jsou-vtipne-ale-ne-vesele>>.

¹⁸ Jungmannová, L.: *Dramatika Davida Drábka aneb Kritika mcdonaldizace*. In: *Bohemica Olomucensia*, 2, 2010, č. 4, s. 145–148.

často inscenovány jednotlivé scény samostatně nebo ve scénických kolážích (viz Morávkovo České moře v Divadle Husa na provázku). Mohou totiž obstát jako samostatná dramatická díla bez ohledu na kontext, který jim byl původně přiřazen. Fragmentárnost nevidíme pouze v žánrech, ale také ve formě vyjadřování. Drábek často využívá postupů epického divadla.¹⁹

„Moderní epické divadlo představuje krajní a nejvyhraněnější polohu otevřené formy dramatu.“²⁰ Divák si v něm musí uvědomit, že děj nezobrazuje realitu, proto hraje důležitou roli vypravěč, kterého nalézáme např. v *Akvabelách* či *Ještěrech*. Tento zcizující efekt vnáší do dění jednotící perspektivu, není ale jedinou antiiluzí. Typické jsou pro Drábka zcizující songy či monology postav. Pro tento typ divadla je také stěžejní nedodržování jednoty místa, času ani děje a míšení žánrů a stylových rovin. Úkolem zcizovacích efektů je vyvolat v divákovi kritické myšlení, dle „otce epického divadla“ Bertolda Brechta se ale nemá přímo vciťovat do postavy. Avšak dosažení tohoto požadavku je nemožné, protože „podstata každé hry spočívá v napětí mezi iluzí a deziluzí [...] Potlačit úplně uměleckou iluzi zcizováním by znamenalo negovat umělecké působení díla.“²¹ V protikladu Brechtovi stál ve své době Claudel, který chtěl u vnímatele dosáhnout citového ztotožnění s dramatickými postavami a racionální hodnocení jejich činů. Svě postavy proto pojímal způsobem, který jim umožňoval nejen jednat, ale také průběžně reflektovat zejména pomocí monologů své pohnutky a záměry. S podobným principem se můžeme setkat takřka v celé dramatičce Davida Drábka. Brecht i Claudel akcentovali vedle herecké složky také složku hudební, vnímali ji však odlišně. Brecht chápal „songy“ jako něco, co zcela razantně vybočuje z normálního lidského projevu, a je tedy zcela antiiluzivní, Claudel nechtěl pomocí hudby dramatické dílo zcizovat, ale emocionálně umocňovat. „Hudba neruší dramatickou iluzi, ale překračuje její aktuálně omezený prostor otevíráním širokých spojitostí a dalekých horizontů cestou bytostně neiluzivní.“²² Drábkovu pojetí hudební složky dramatu je tedy dle našeho soudu bližší Claudelovi.

¹⁹ Srov. Jungmannová, L.: Jak napsat hru nové vlny. A2, 2006, č. 16, s. 16–17.

²⁰ Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 155.

²¹ Hořínek, Z.: Dvojí model epického divadla. In: Hořínek, Z.: *Cesty moderního dramatu*. Nakladatelství Studia Ypsilon, Praha 1995, s. 47.

²² Ibidem, s. 54.

V souvislosti s Drábkovou tvorbou v Klicperově divadle můžeme hovořit o tzv. autorském divadle, které „neinterpretuje cizí, z vnějšku přinesenou hru.“²³ Vytvoření inscenace *Noc ožvlých mrtvol* dokonce předcházelo písemné kodifikaci textu, to opět koresponduje s vymezením pojmu autorské divadlo, v tomto případě totální autorské divadlo²⁴. To znamená, že před začátkem práce na představení neexistoval někým jiným napsaný hotový dramatický text.

Autorským divadlem můžeme rozumět jednak divadelní dílo, ale také soubor či instituci, která taková díla produkují. Pokud se v repertoáru autorského divadla objeví standardní hra s četnými dramaturgickými úpravami, hovoříme taktéž o autorském divadle.

Je důležité, aby byli všichni tvůrci autorského divadla kreativně propojeni. Specifická je pro něj relativní stálost souboru, svébytný smysl pro humor, osobitá poetika, mnohostranná originalita a vyhraněnost tvorby, vycházejí z individuality herců, kteří ztvárňují spíše typy, než charaktery.

Charakteristické jsou rovněž menší hrací prostory a větší města, v nichž lze předpokládat dostatečně velkou diváckou obec.²⁵ Po předchozím vymezení pojmu máme za to, že u většiny představení královéhradeckého Klicperova divadla lze hovořit o autorském divadle, linii osobité poetiky a četných dramaturgických úprav cizích her lze v polistopadové éře divadla vysledovat již od dob působení Vladimíra Morávka, v jehož stopách jde nyní i Drábek.

---

²³ Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 27.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Srov. Ibidem, s. 27–28.

3. Klicperovo divadlo

Klicperovo divadlo bylo otevřeno roku 1885, ale stálý soubor byl zřízen až roku 1949, rok po zrušení Východočeské společnosti, která pravidelně hrála po východních Čechách. Soubor zahájil 14. 9. 1949 Jiráskovou hrou *M. D. Rettigová*. Po roce se dramaturgie přizpůsobila dobovým požadavkům, hráli se sovětské hry, domácí a světové klasiky, ale také současná česká dramata. „Inscenační styl nevybočoval z realistické iluzivní konvence; divadlo se v první etapě nikterak nelišilo od ostatních.“²⁶

Zlom nastal po příchodu režiséra a ředitele M. Páska, který v Hradci působil mezi lety 1954-1967. Ten upřednostňoval básnické hry a společně se scénografem J. Fialou započal éru režijně-scénografických experimentů. Jejich netradiční řešení prostoru (eliptické a kruhové jeviště, či vysunutá předscéna) a antiiluzivní poetika byly nezapomenutelným příspěvkem k vývoji českého divadla na přelomu 50. a 60. let. V 60. letech se přiklonili ke hrám s otevřenou dramatickou strukturou inspirovaným epickým divadlem. Převažovala společenská problematika.

Dalším zlomem byl rok 1967. Tehdy odešel Pásek společně s mnoha herci do brněnského Divadla bratří Mrštíků. Do torzovitého divadla přišel ředitel V. Kabeláč, který zde působil do roku 1971. Hry byly netradičně vybírány z moderní světové dramatiky. Avšak chyběla zde silná režijní osobnost.

Herec M. Preininger dal roku 1970 podnět k vytvoření scény pro komorní hry, ta byla otevřena v Galerii výtvarných umění pod názvem Divadlo v klubu.

Režisér M. Vildman přinesl do divadla muzikálovou linii, která byla kladně hodnocena především u mladého publika, ale byla zčásti poplatná normalizační době. Ve vedení divadla i v uměleckých složkách docházelo k častým změnám. Pozitivní vliv na vývoj divadla měl režisér J. Grossman. Společně s režisérem M. Krobotem, dramaturgy, scénografy a týmem loutkového divadla DRÁK vytvořili studio Beseda, které ze zrodilo v domě U Zlatého orla, v němž se hrálo již od roku 1796. Společná aktivita obou hradeckých divadel na nově vzniklé scéně ale skončila roku 1984. Beseda, alternativní větev, zahájila provoz hrou *...na Candida* roku 1980, vycházející z principů studiových divadel. Grossman se během svého krátkého působení mezi lety 1980-82 proslavil hlavně

---

²⁶ Šormová, E.: *Česká divadla: Encyklopedie divadelních souborů*. Divadelní ústav, Praha 2000, s. 206.

díky netradičnímu pojetí známých her a principům studiového divadla, jež uplatňoval i na hlavní scéně.

Vedle režiséra J. Staňka v Hradci působili tito umělecky výrazní režiséři: A. Navrátil, J. Nebeský, V. Martinec, M. Tarant, J. Nekvasil aj. Také M. Horníček zde roku 1978 započal hereckou, režijní a autorskou spolupráci. Roku 1990 nastoupil na post ředitele manažersky zdatný Ladislav Zeman, který tuto funkci zastává dodnes. Provedl divadlo složitou situací počátku 90. let a upevnil jeho pozici ve městě. Také zredukoval herecký soubor a rozšířil spolupráci s externími režiséry a přivedl do Hradce dva divadelní festivaly. Od roku 1995 se v Hradci koná festival Divadlo Evropských regionů, který vždy na pomezí května a června přivede do města významnou přehlídku soudobých českých i zahraničních souborů. Tím se uzavírá divadelní sezóna, naopak po prázdninách se otevírá festivalem Čekání na Václava.

Vedle Besedy má Klicperovo divadlo také komorní scénu V podkroví, která byla otevřena v březnu 1996 Feldekovou hrou *Smrt v růžovém*.

Hlavně díky režisérovi Vladimíru Morávkovi, který v Hradci působil deset let (od roku 1997), se Klicperovo divadlo stalo jedním z center českého divadelnictví. Morávek je znám svými autorskými interpretacemi klasiků a uváděním původních her. Po dekádě jeho působení přichází na pozici uměleckého šéfa a režiséra David Drábek.²⁷ Pro Klicperovo divadlo to znamená další výraznou éru, ovlivněnou tvůrčím rukopisem jedné osobnosti.

---

²⁷ Srov. Šormová, E.: *Česká divadla: Encyklopedie divadelních souborů*. Divadelní ústav, Praha 2000, s. 205–209.

4 Drábkovy dramatické texty druhého tvůrčího období

V následujících kapitolách se budeme věnovat analýze těchto Drábkových dramát uvedených v Klicperově divadle: *Akvabely*, *Ještěři*, *Náměstí bratří Mašínů*, *Noc ožvlých mrtvol* a *Jedlíci čokolády*. Kromě *Akvabel*, které režíroval Vladimír Morávek, si autor všechna svá dramata nastudoval sám. Nejprve krátce představíme jednotlivé hry a poté provedeme analýzu kategorií postav, hudby, scény, kostýmů a jazyka následovanou tematickým rozbohem.

4.1 Akvabely

Příběh třicátníků, kteří řeší své problémy pro muže bizarně surreálním koníčkem, a to krasoplavbou. Tragikomický příběh s existencionálním přesahem je vybudován na několika silných obrazech, forma hry je tedy postmoderní. Jednotícím prvkem představení je již zmíněný koníček a také ženské postavy, které všechny (až na jednu výjimku) odehrála v Klicperově divadle Pavla Tomicová. Režie byla svěřena Vladimíru Morávkovi, který se pro něj až nezvykle držel autorské předlohy.²⁸ Jeho úpravy jsou převážně na jazykové úrovni.²⁹ Vynechání některých dialogů nemění zásadním způsobem vyznění celé hry. Změnu však doznalo samotné spektrum postav, družstvo akvabel Morávek rozmnožil o dvě figury (ty v původním textu chybí) a mírně posunul charakter protagonisty Kajetána (viz dále).

---

²⁸ Srov. Jana Paterová: Tragikomická pánská jízda. Vladimír Morávek režíruje v Hradci Králové *Akvabely* Davida Drábka. *Lidové noviny*, 18, 2005, č. 105, s. 4.

²⁹ Pozn.: Více k jazyku v příslušné kapitole.

4.2 Ještěři

Muzikál pojednávající o žácích bývalé 8. C. Tito, většinou outsideři, se sejdou na třídním srazu po 20 letech. Již za školních let byli nejviditelnější bratři Klenotičové, z malých sígrů se však stali velcí gauneři. „...milují cestování letadlem. Je to pro ně jediný způsob, jak se dostat do nebe...“,³⁰ jeden z nich, Pan Červený, ale umírá na rakovinu. Proto se jeho bratr, Pan Zelený, rozhodne pro něj s bývalými spolužáky zahrát v kulturním domě Cestu do pravěku. Nastudování se chopí bývalý šéf dramatického kroužku, pan Lochman. Vše ale skončí zvratem, když Pan Červený najme vraha, aby jeho bratra zastřelil. Protože jsou nerozlučná dvojka, tak ani na onen svět nechtějí jít jeden bez druhého.

4.3 Náměstí bratří Mašínů

Podtitul Hra o nehybnosti charakterizuje celý příběh. Hrdinové stagnují ve svých existencích. Hra má dvě části – České hoře a České moře.

Příběhy obou hlavních hrdinů – Vendelína a Rity – spojuje manželská krize. Každý se jí snaží vyřešit po svém, oba ale neúspěšně. V druhé polovině se ocitáme v tramvaji unesené Vendelínovým synem, vše ale bylo pouze snem ve fázi klinické smrti. Té, ač hrdinské, se ale nedočká, místo toho na něj čeká probuzení na „JIPce“, manželka Petra, stojaté vody a nehybnost.“³¹

4.4 Noc ožvlých mrtvol

Hra Noc ožvlých mrtvol s podtitulem V televizní country show Beverlyho Rodrigueze je po dlouhé době další Drábkův kabaret. Formálně tak autor navazuje

---

³⁰ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 79.

³¹ Dilia: Synopse Náměstí Bratří Mašínů [online, citováno 2. 5. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.dilia.cz/synopsis/show/id/1131>>.

na tvorbu ve Studiu Hořící žirafy. Opět se zde reflektuje téma konce světa, konce života na Zemi.

Tímto kabaretem je započat cyklus s názvem Amores Klicperros určený pro hradeckou scénu Beseda. Tato hra byla zaznamenávána za pochodu, proto se nevyskytuje v souborné knize dramát z let 2003–2011 s názvem *Aby se Čechům ovary zachvěly*. Nemalou spoluúčasť na vzniku kabaretu mají herci Klicperova divadla, díky jejichž improvizacímu umu mohl být zrealizován.

4.5 Jedlíci čokolády

Tragikomedie *Jedlíci čokolády* je příběhem tří sester – Valerie, Rózy a Heleny. Ženy jsou poznamenány vztahem mezi jejich rodiči, otec-bohém svou ženu nevědomky trápil tak dlouho, až z toho zešílela. Nyní se po smrti obou rodičů musí sestry vyrovnat se svou osamělostí, strachem a uzavřeností, s tím každé pomůže osudový muž. Důležitou roli hraje rodný dům, který je jejich svatyní, ve kterém dvě ze sester žijí uzavřeny od zbytku světa.

Jedlíci čokolády bývají považováni za ženský protipól k mužským *Akvabelám*. Sám Drábek je v prologu popisuje jako „Pohádku z roku 2011“.³² Pro tento žánr je typický happy-end, to znamená, že „...dobro musí být odměněno a kladné postavy musí mít v závěru před sebou pozitivní perspektivu.“³³ S tímto vymezením pojmu *Jedlíci čokolády* zcela korespondují.

---

³² Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 285.

³³ Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 215.

5 Postavy

5.1 Akvabely

Hlavními postavami příběhu jsou Kajetán (Filip Richtermoc), Pavel (Ondřej Malý) a Filip (Petr Vrběcký). Kajetán je moderátor televizního zábavného pořadu. Pavel je vysokoškolský učitel. O Filipovi toho moc nevíme.

Kajetán je v podání Filipa Richtermoce nejsilnější, nejvíce chlupatá až agresivní postava. V protikladu mu je postava Filipa. Petr Vrběcký svou postavu staví do melancholické polohy. Právě díky této osobě dostává hra existenciální přesah. Filip se jednoho dne rozhodne, že mu je lépe ve vodě. Svou situaci řeší uniknutím ke své podstatě, tedy k prapodstatě bytí – do vody.

V původním Drábkově textu je Kajetán bývalý novinář, který se dostal k moderování zábavného pořadu pouze náhodou. Na to, co dělá a kým se stal, není nijak pyšný. „...Žiju na dluh. Celý dny se sám sobě vůbec nevěnuju. Nemodlím se, nemedituju, nečtu si starý dopisy, mluvím, žeru, jsem cynickej, duchaplnej, prvoplánovej, lhostejnej, nestíhám a takhle bych o sobě mohl mluvit věky...“³⁴ V Morávkově režii si Kajetán svou nespokojenost se životem a nešťastnost vybíjí agresivním chováním, kdežto v původním textu vše manifestuje introspektivním způsobem.

Pavlovi se nelíbí, jakým směrem se ubrala naše společnost po revoluci. Nechce si tzv. nechat vymýt mozek a ve svém až tyranském počínání drží i svou ženu a syna. Ti nesmí chodit do multikina, hrát počítačové hry, kupovat bulvární časopisy...

Pavel: Pochop mě. Já svoji rodinu před tím bordelem uchráním. Slíbil jsem to svému tátovi, když umíral. A nevzdám to.

Markéta: A co cítíme my, tě nezajímá?

*Pavel: Zajímá. Ale prvotní je zůstat sám sebou. Zbytek je šílenství.*³⁵

---

³⁴ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 28.

³⁵ *Ibidem*, s. 18.

5.2 Ještěři

Postavami, kolem kterých se vše točí jsou bratři Klenotičové. Jsou to dva opaky, Pan Zelený (Vojtěch Dvořák) – signalizující aktivitu v hledání štěstěny a Pan Červený (Jiří Zapletal) – stagnující, čekající na štěstí pouze pasivně. Bratři Klenotičové jsou gauneři už od dětství, avšak od dob, kdy si vystačili s šikanováním učitelů, se toho dost změnilo. Jako jediní ze třídy se vypracovali, díky svému mafiánství se podívali do světa. Ironií je, že jim nedělá problém zabít člověka, ale jsou konsternováni, když je Ignác požádá, aby utopili kořata. Tento kontrast je typickým výrazovým prostředkem současné dramatiky, umožňuje definovat negativní postavu (gaunera) pomocí absurdního střetu lhostejnosti k lidskému utrpení a naopak sentimentu k věcem neživým či zvířatům. Takto typizovaná postava necítí žádné emoce ve vztahu k cizím lidem, ale své city ventiluje přilnutím k jiným živým formám, vlastní matce (často až oidipovsky) či k neživým věcem (panenkám, strojům).

Hlavní postavou *Ještěřů* je Ignác (Jan Sklenář). Zpočátku se staví do role průvodce, či vypravěče. Úvod hry připomíná prolog Morávka ztvárnění Akvabel. Jsme seznamováni s obsazením pomocí fotografie.

Ignác střídá ženy a má s nimi bezpočet dětí. Muž ve středních letech, který dávno ztratil iluze o tom, že jednou dokáže něco obrovského. Jediné, co mu zbylo je jeho krása a matka (Lenka Loubalová). Ta se po smrti otce nemůže smířit s tím, že stárne a že by se mohla přestat líbit svému mladšímu milenci. Proto se o sebe snaží až groteskním způsobem pečovat. Ignáce během celé hry pronásledují surreálné výjevy, ať už to jsou duchové na hřbitově nebo jakési příšery při zkoušení Cesty do pravěku.

Dalšími aktéry v nacvičování Cesty do pravěku jsou Luďek (Miroslav Zavičár), Richard (Dušan Hřebíček) a Matylda (Pavlína Štorková). Luďek prochází manželskou krizí, Richard je smutný tlouštík a skalničkář a Matylda je pro ostatní neviditelná. Richard a Matylda spolu začnou po třídním srazu, na kterém se znovu po letech viděli, žít. Tito dva outsideři na sebe tak nějak zbyli.

Za režiséra pravěkého putování si parta zvolila bývalého vedoucího dramatického kroužku pana Lochmana (Lubor Novotný). Ten žije v maringotce se svojí „přítelkyní“ – transsexuálem Gabrielle (František Staněk).

5.3 Náměstí bratří Mašínů

Hlavní postavou je Vendelín (Dušan Hřebíček), bývalý profesor a nyní invalidní důchodce. Jeho život není zajímavý, doposud nenašel jeho smysl, sám říká: „Můj život není sexy.“³⁶ Svou nespokojenost s dosavadní existencí se jednoho dne rozhodne změnit tím, že se stane revizorem v MHD. Vendelín má ženu Petru (Pavla Tomicová), která se o svého muže bojí a jeho psychické problémy přičítá tomu, že už není v manželství šťastný. Jejich syn Hynek (Josef Čepelka) vždy celou návštěvu u rodičů prosedí na záchodě. V druhé půli hry se Vendelín coby kontrolor jízdenek ocitá v unesené tramvaji. Jak se později ukazuje, většina cestujících je s Vendelínovým životem nějak spjata.

Postavu Hynka-teroristy, nespokojeného se současným stavem společnosti, můžeme typově přiřadit k Pavlovi z Akvabel. Oba jsou zklamáni, že i jejich nejbližší se rozhodli podlehnout tlaku, který na ně vyvíjí konzumní společnost. Oba pomýšlejí na teroristický čin, zatímco si Pavel pouze stěžuje, Hynek se k radikálnímu činu rozhodne.

Krátkozraký: (Bomberovi, pozn. Hynek): Pane, pročpak jste nás unesl? A kolik za nás budete chtít peněz?

Bomber: Protože už toho mám takhle! Takhle! Já chci svobodu, rozumíte? Já chci svobodu bejt chudej!

V obleku: A kdo ti brání ty vole? Sorry, ale kdo jako?

Bomber: Všechno mi brání! I lidi, co mi slibovali... Moji kamarádi, nejlepší..., slibovali, že neulítnou na žádnéjch drahejch krámech, fitkách, značkovejch krámech..., autech, dovolenejch a tak. Že zbožnost nejni o zboží, říkal jeden obzvlášť oduševnělej...³⁷

Bomber: Utýct chci! ...já mám zrádce i doma, ženská a dva kluci mě normálně stresuju a vysávají, vyčítaj mi, že kvůli mně je lidi řaděj mezi nuzáky, mezi burany, mezi chudáky,...³⁸

Pavel: Já to takhle nechtěl. Je to vo konzumu. To nemá úroveň.

---

³⁶ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 137.

³⁷ Ibidem, s. 163.

³⁸ Ibidem, s. 164.

Kajetán: Tak si navleč tričko s Che Guevarou, opásej se bombama, skoč v Kauflandu mezi regály s pracím práškem a očisti svět, ty vado!

*Pavel: Mám v sobě hroznej hněv. Zabíjel bych. To je hrůza.*³⁹

Druhou dějovou linku rozvíjí Rita (Daniela Kolářová) a bezdomovec Jeroným (Miroslav Zavičár). Rita začala se svou kamarádkou očekávající konec světa (Marie Kleplová) prodávat jehovistický časopis *Probudte se!* Ironií je, že její manžel většinu dne doma prospí. Jeroným před lety zabil svého bratra. Zato si odseděl osm let ve vězení a přišel úplně o všechno. Tito dva spolu prožijí krátký vtaž, který však končí Jeronýmovou sebevraždou. Obrazy, ve kterých se vyskytuje Rita, se pravidelně střídají s těmi o Vendelínovi.

V souvislosti s analýzou prvku trapnosti stojí za povšimnutí postava zestárlého rockera Zapíka (František Staněk). S ním se setkáváme na maškarním plese, kde se tento umělec pokouší o uměleckou vložku. Do konfrontace s jeho životním posláním se dostává o generaci mladší dívka převlečená za krevetku (Pavlína Štorková).

Díky postavě Vendelína se ve hře objevují surreální postavy, je to především Labutí žena (Eva Kratochvílová) představující dívku ze snů a zároveň smrt, Muž zasypaný hnojem (František Staněk), o kterém se Vendelín dočetl v novinách a jehož životní prohru velice těžce nesl, a Holčička, které stál půl hodiny nosorožec na uchu.

5.4 Noc ožvlých mrtvol

Hlavní postavou je neomalený moderátor televizní show, plastový kovboj Beverly Rodriguez (Vojtěch Dvořák), který si do svého pořadu zve bizarní hosty. Zde Drábek opět použil postavu vulgárního moderátora televizní show, s Kajetánem z *Akvabel* jsme se setkávali v pořadu hledajícím nové pěvecké hvězdy, Beverly si do svého pořadu „hvězdy“ zve. Domníváme se, že Drábek záměrně zvolil dnešním publikem vyhledávaný žánr talk show, aby tím demonstroval to, co je trapného na nás samotných, když mediálně známé

---

³⁹ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 15.

lidi oslavujeme a přejeme si o nich všechno vědět, k čemuž právě zmíněný televizní formát napomáhá. Po ruce moderátorovi je uvaděčka, třicátnice Žaneta (Isabela Smečková Bencová), která s diváky řeší svou osamělost, a mírně retardovaný uklízeč Slávek Bříškolidský (Lubor Novotný), jehož silně ovlivnil pobyt v dětském domově a vzorem mu je Tomáš Garigue Masaryk.

Prvními hosty jsou homosexuálně vychovávaný René (Jan Sklenář), jeho rodiče (František Staněk a Lenka Loubalová) a jugoslávský přítel Goran (Miroslav Zavičár), z něhož se stane vůdce zombie. Reného otec, amatérský kouzelník, je outsider, většinu života utiskovaný a deptaný svou vlastní ženou. S postavou outsidera jsme se setkali již v *Ještěrech* a v *Náměstí bratří Mašínů*. V předchozích představeních v Klicperově divadle ale hrál tento typ vždy Dušan Hřebíček. Rozdílný je také přístup k ženám: zatímco outsideři ztvárnění Hřebíčkem – Richard a Vendelín – připomínající svým sebeironickým chováním Woody Allena, mají ke svým životním partnerkám veskrze kladný vztah, outsider v podání Staňka svou manželku nemiluje, dokonce konfliktní situaci vyřeší dost brutálním činem. Je třeba ale poznamenat, že tuto reakci svým chováním Reného matka vyprovokovala. Přestože se jedná o typy outsiderů, Drábek tím, že si do *Noci ožvlých mrtvol* zvolil jiného herce, jen potrhuje fakt, že se tato postava od předchozích vyděděnců liší.

Tatínek: [...] Jestlipak si pamatuješ, jak jsem trhal hrušky, spadnul ze žebříku a vzal to hlavou o šutr a zůstal jsem ležet. Pamatuješ, cos mi tehdy říkala?

Maminka: Co se tady válíš, jseš tuhej? Ty máš makat, ty máš zavařovat! Jseš mrtvej nebo co? Jseš v tunelu? Vidiš světlo? Jsou tam příbuzný? Je tam teta? Zeptej se jí, kam dala ty dluhopisy, dělej! A musíš mi to říct, musíš se vrátit!

Tatínek: A tehdy jsem tě přestal mít rád. Pojd', vyřešíme to vedle, ať to neviděj děti. (Bere motorovou pilu, na scénu přiletí ruka)⁴⁰

Následuje kulturní vložka v podobě písně Petra Koláře (Tomáš Lněnička) a ani on neprojde kolem Beverlyho bez povšimnutí. Můžeme jej porovnat se Zapíkem z *Náměstí*

---

⁴⁰ Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace. (Stránky nejsou číslované.)

bratří Mašínů, který měl také hudební výstup. Oba to jsou rockeři věnující se muzice, zatímco Zapík jím zůstává přes výsměch mladší generace, Kolář podlehl a s vidinou snadného výdělků se přetvořil ve zpěváka „pro ženy v domácnostech“. Oba ale spojuje fráze, když říkají, že dělají muziku od srdce k srdci. Hlasatelka Ištar (Pavlína Štorková) v první půli zvěstuje zkázu světa, poté se z ní stává neohrožená bojovnice mezi zombie ve stylu Lary Croft. Tímto archetypem Drábek poukazuje na klasická hororová klišé. Domníváme se, že Drábek úmyslně použil právě pro tuto postavu jméno Ištar. Semitská bohyně Ištar je bohyně lásky a plodnosti, ale také války, čímž zcela koresponduje s tím, jak autor tuto postavu pojímá.

Ištar: ...A já vás varovala, že to přijde. Že ta vaše chlípnost a žravost přiláká hrůzu a že to bude dřív než v roce 2012. A já se učila střílet z pistole a luku, přežít v mrazu nebo horku bez vody...

René: Sestřičko, ty jsi moje královna, jenom z tebe může vzejít nový život, sama to nezvládneš. Potřebuješ mě, spolu zplodíme nový věk, nové lidstvo, nové Čechy...⁴¹

Kiki (Zora Valchařová-Poulová) a Baryk (Jan Bílek), obstarožní dvojice bavící už třicet sedm let děti svým výstupem Pejska a Kočičky, se představí svým hitem Já s písničkou jdu jako pejsek. Stejně jako bratři Klenotičové signalizují svými přezdívkami aktivitu, s jakou se staví ke štěstí, také postavy pejska a kočičky můžeme chápat jako dva póly. Zatímco Kiki je nešťastná z toho, čím se živí, protože ona se k účinkování pro děti dostala jen kvůli tomu, že byla těhotná a utekla jí šance stát se divadelní herečkou, Baryk je pasivní, smířený se svým osudem. Protože „jsou české děti deváté nejobéznější na světě a Češi milují sport“⁴² nechybí wrestlingový zápas Rusko–Česko (car Sergej: Zdeněk „Bůca“ Petrák, Honza: Jakub Tvrdík, španělský rozhodčí Bernardo Suarez: Petr Vrběcký).

Postupem času se ze všech přítomných stávají zombie. Protože během představení shořely v šatně kabáty, přichází africký pojišťovací agend Marabu Bekele (Maxim Mededa).

---

⁴¹ Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol* (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace.

⁴² *Ibidem*.

5.5 Jedlíci čokolády

Hlavními postavami jsou sestry Róza (Pavla Tomicová), Helena (Isabela Smečková Bencová) a Valerie (Pavčina Štorková). Nejstarší ze sester je sebeironická Róza, která se po smrti rodičů obklopila filmy a jídlem. V předchozích dramatech ale Drábek vždy pracoval se sebeironickými muži. Sám autor poukazuje na fakt, že *Jedlíci čokolády* jsou částečně jeho autobiografií.⁴³ Ačkoli se tu opět vyskytuje postava vydědence ztvárněného Dušanem Hřebíčkem, autor mu nedává sebeironický nadhled. Domníváme se, že do něj Drábek částečně reflektoval sám sebe a své problémy, a jelikož od nich neměl dostatečný časový odstup, sebeironickou vlastnost vložil na postavu, která k tomu byla nejlépe vystavěna – dvousetkilovou Rózu. Róza podlehla nabídce agentury a natočila reklamu na hubnoucí nápoj. Místo zázračných účinků preparátu poznala výsledný efekt čokolády, kterou ji firma zavalila. A tak Róza místo hubnutí nabrala takovou váhu, že nyní jen leží v posteli, sleduje filmy a spokojeně se nechává obsluhovat svou mladší sestrou Helenou, z celé situace si navíc jen dělá legraci. Zlom v Helenině životě nastal v okamžiku seznámení se s Ludvíkem (Jiří Zapletal), sociálním pracovníkem, který do domu sester přišel vypomoci s obstaráním Rózy. Ludvík je pomatený, roztržitý muž a jeho vlastností je, že hned řekne, co mu přijde na mysl. Jeho první manželka s ním byla jen pro peníze a podlehla trendu plastických operací do takové míry, že ji Ludvík popisuje jako silikonovou figurínu či předvoj čínských robotů. Ludvíka s Rózou spojuje láska k filmům. Je ironií, že díky filmům, které byly pro Rózu náhražkou života, vznikl nový vztah.

Helena se až sebezničujícím tempem snaží starat o všechny kolem sebe. Je již ve středním věku a hledá muže. Když se jednoho dne setká s venčitelem psů Janem (Dušan Hřebíček), ihned ho zahrne svými city, protože „...čas po třicítce děsně zrychluje.“⁴⁴ V tom se podobá Žanetě z *Noci oživilých mrtvol*, kterou ztvárnila opět Isabela Smečková Bencová. Obě tak moc usilují o to, aby se seznámily s nějakým mužem, až je od sebe odeženu. Narozdíl od Žanety se ale Heleně její sen uskuteční, naváže vztah s Janem, kterému z rozpadlého manželství zůstala dcera. Z tohoto faktu pramení Helenina úzkost, protože

⁴³ Srov. Hradecká internetová televize: *Jedlíci čokolády v Klicperově divadle*. [online] 18. 5. 2011. Dostupné z WWW: <<http://hkhit.org/Reportaze/Kultura/Jedlici-cokolady-v-Klicperove-divadle.aspx>>.

⁴⁴ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 306.

ona v minulém vztahu o dítě přišla a bojí se, že již nedokáže dalšího potomka mít. Také se neustále srovnává s Janovou bývalou ženou, obává se toho, že nebude lepší, než matka jeho dcery.

Valérie žije v domě a po smrti rodičů z něj nevychází, je celým jejím světem, má v něm „...sbírku zvuků, fotky, talismany, tajný tunely...“⁴⁵ Je pomatená stejně jako její matka, ale jako jediná ze sester je plná energie a šťastná. Ve svém „majáku“ zůstává a modlí se, aby se lidem vyhnuly katastrofy a aby na Zemi bylo dobře.⁴⁶

Přesně rok po smrti otce sestry otevírají krabici. V ní jim rodič nechal svůj růžový oblek, ve kterém zachraňoval lidi, a vzkaz, ať po něm jeho posláním převezme právě Valerie. Ta se o to během první půli několikrát pokusí, ale nedokáže to. Až po přestávce, která posunula čas o rok dopředu, se Valerie rozhodne z domu vykročit a jít zachraňovat lidi. Pro toto si vybere sebevraha (Miroslav Zavičár), se kterým se rozhodne strávit noc. Ten jí ale v nekontrolovaném záchvatu ublíží a Valerie se dostane do nemocnice. Sestry ve snaze ochránit ji Valerii přemlouvají, aby už z domu nevycházela, ta ale namítá, že pochopila, že otcovým záměrem nebylo, aby zachraňovala ostatní, ale aby zachránila sama sebe. Nejen Valerii se v druhé půli změnil život k lepšímu, Helena s Janem otěhotněla a Róza pod Ludvíkovým láskyplným dohledem začala výrazně hubnout.

Neméně důležitou postavou je již zmiňovaný notorický sebevrah. Jeho výstupem je celý příběh rámcován. V úvodu ho od skoku z mostu odradí hrdina v růžovém, na konci hry sám tento záchranný kostým navléká. Avšak jeho počínání vyznívá dosti bizarně, komična Drábek opět dosáhl použitím absurdních protikladů – během moralizujícího monologu k davu, do kterého se chystá skočit, si sebevrah najednou vzpomene, že nemá na římse domu čím zapít prášek.

Setkáváme se zde s davem lidí stylizovaným jako surikaty. (Právě tato zvířata má v oblibě Valerie a výrobou jejich moduritových postaviček tráví mnoho času, rozmlouvá s nimi a obdarovává jimi své sestry.) Dav se zjevuje většinou v souvislosti s hrdinou-Supermanem.

Stejně jako v *Náměstí bratří Mašínů* i zde vystupuje personifikovaná smrt. V předchozím dramatu jí byla Labutí žena, tentokrát je stylizovaná do malého nahého

---

⁴⁵ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 295.

⁴⁶ Srov. *Ibidem*, s. 296.

dítěte, které se ale na scéně neobjeví, pouze se o něm mluví. Drábek tedy opět staví na kontrastu, smrt spojuje s někým mladým a krásným.

Také v *Jedlících čokolády* se vyskytují surreální postavy – již mrtví rodiče sester. Valerie často s matkou, také šílenou, rozmlouvá, jako by s nimi žila. V předposledním obraze ale přijdou rodiče navštívit všechny sestry, Helena a Róza s nimi nemůžou vést dialog, ale jejich přítomnost cítí. V této scéně rodičům vytknou, že kvůli jejich výchově jsou „pro život venku nemožný.“⁴⁷ S úzkostí pramenící v rodině a výchově jsme se setkali už v *Noci ožvlých mrtvol*.

Na pomezí mezi kulisou a loutkou stojí naddimenzovaná socha Buddhy. Tato postava má specifickou úlohu, pronese motto, které vystihuje myšlenku celého příběhu: „Vyrovnat se s utrpením a přijmout ztrátu – to je lekce dnešního dne.“⁴⁸ Sestry to dokázaly a posunuly se dál, tím se razantně odlišují od postav v *Náměstí bratří Mašínů*, které se nedokázaly pohnout z místa.

---

⁴⁷ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 317.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 315.

6 Scéna

6.1 Akvabely

Autorem scény je Martin Chocholoušek. Ten si vystačil s několika plastovými židlemi jako rekvizitami. Zato kulisy jsou velmi velkorysé a převážně symbolistní. V první půli se ocitáme v chladném prostředí bazénu. Po šestém obrazu dělá Morávek „poločas“⁴⁹ a scéna se mění. Avšak Drábek si představoval pauzu až po osmém obrazu s názvem Výlov, ve kterém se naposledy objeví Filip ještě v lidské podobě. Drábek tedy chtěl rozdělit představení v době Filipovy transformace z člověka na vydru, na tvora, který může žít ve vodním živlu. U Drábka samotná pauza značí dobu, během níž se stalo něco důležitého. V dramatu po pauze následuje obraz s názvem Za sklem, který je tvořen pouze autorskou poznámkou o vodní nádrži, v níž můžeme vidět již přetvořeného Filipa. Tento obraz Morávek použil také po přestávce, ale včlenil jej do obrazu s názvem Použité zbraně, v kterém jsme seznámeni s Pavlovou manželskou krizí. Morávek tedy integruje jeden obraz do druhého a Drábkův desátý obraz s názvem V kleci, ve kterém si Markéta přijde do Pavlova bytu pro věci, vynechává úplně. Domníváme se, že Morávek udělal pauzu o dva obrazy dříve jen kvůli výměně kulis. Tímto narušením struktury hry také narušil rozdělení postavy Filipa do dvou vývojových fází. Zatímco u Drábka proběhlo Filipovo rozloučení se s kamarády v závěru první části, čímž uzavírá jednu etapu jeho života, Morávek jej umísťuje až jako druhý obraz druhé části.

Po pauze se nádrž otáčí a diváci mohou na vertikální stěně proti sobě nahlédnout do bazénu seshora. Chocholoušek tak nabízí hercům prostor pro pohyb nejen horizontální, ale také vertikální, na kterém díky hře světla a kouře probíhá iluze Filipova plavání po přeměně. Scéna je tedy koncipována tak, aby se vztahovala k tématu krasoplavby, na níž je celý text vystavěn. Bazén, ve kterém se muži scházeli, chápeme jako jednotící prvek odlišných lidských osudů a povah. Je to místo, ve kterém mohou beze svědků rozmlouvat o svých problémech.

---

⁴⁹ Pozn.: Drábkovo označení pauzy v dramatickém textu *Akvabely* v antologii *Aby se Čechům ovary zachvěly*.

Všechny tři hlavní postavy lze také interpretovat skrze chladné a sterilní prostředí bazénu. Filip si díky němu uvědomil, že patří do vody, Pavel se svou rodinu snaží držet ve „sterilním“ prostředí bez mediálního vlivu a naopak Kajetán je ten, který je součástí mediálního, umělého, chladného prostředí. Králová uvádí, že po roce 2000 je pro scénu typické například to, že je prázdné nebo jedním znakem určené jeviště.⁵⁰ V tomto případě jsou tím znakem stěny bazénu, v druhé půli doplněné o naddimenzovanou vyčnívající sochu skokana.

6.2 Ještěři

Autorem scény je stejně jako u *Akvabel* Martin Chocholoušek. V první půli si opět vystačil pouze s několika rekvizitami. Když se protagonisté ocitají u obydlí pana Lochmana, nejprve se maringotka představí z venku, jejím otočením se hrdinové ocitají uvnitř stísněného prostoru. Tato antiiluze je zdánlivě vystřídána scénou z druhé části představení, v níž jsme jakoby přeneseni do druhohor díky několika obřím přesličkám. Brzy však zjistíme, že se jedná pouze o divadlo na divadle. V závěru jsme přeneseni k hospůdce za níž roste strom. Poslední výstup je analepsí, odehraje se v něm zázrak ve větvích stromu. Na větvi visí hruškovité těleso – naddimenzovaná děloha matky bratří Klenotičů. Tato surreálná rekvizita se symbolickým významem je typickým prvkem nové vlny a můžeme ji chápat jako aluzi na psychoanalytický výklad ve smyslu diagnózy absurdního světa. Jednovaječná dvojčata zde vedou svůj první dialog, tento výjev je tedy stejný jako jednotící téma – návrat do minulosti. Drábek staví do kontrastu tento poslední obraz, ve kterém jsou Klenotičové na počátku svého života, s obrazem, ve kterém se naposledy setkáváme s oběma dospělými muži, a v němž umírají. Stejně jako v *Akvabelách* je poslední obraz zázračný, dojde ke vzniku nového života.

I když jsou *Ještěři* muzikál, nejedná se o typický muzikálový kýč, ale o postmoderní žánrovou variaci uměleckého kódu, v tomto případě hudebního divadla.

Společnou s *Akvabelami* mají *Ještěři* strukturu vystavěnou z jednotlivých obrazů, které dohromady tvoří koláž. Jedná se o ohraničené příběhy jednotlivých hrdinů, které

---

⁵⁰ Ptáčková, V. – Příhodová, B. – Rybáková, S.: *Český divadelní kostým*. 1. vydání. Nakladatelství divadelní literatury Pražská scéna, Praha 2011, s. 210.

jsou propojeny, u *Ještěřů* to je myšlenkou návratu do minulosti, *Akvabely* držela pohromadě krasoplavba.

6.3 Náměstí bratří Mašínů

Autorem scény je Jan Štěpánek. Hra začíná Vendelínovým monologem na obrovské sedačce. Tuto naddimenzovanou rekvizitu (resp. kulisu) jsme již mohli spatřit v Morávkových *Akvabelách* i v Drábkových *Ještěřech*. Má ve hře specifickou úlohu, a právě proto je takového rozměru. „Nikdo z Čechů si taky nenastoupí s výbušninou do pražské MHD a nebude křičet... a jako jedinou úlevu vám večer poskytne možnost pohovět si na vaši vlastní pohovce (jediném bezpečném místě na světě) a přepínat z programu na program...“⁵¹ Dále si Štěpánek vystačil pouze s několika lampami. Relativně nevýrazná scéna se proměňuje ve Vendelínových snech, kdy jsme přenášeni většinou do moře. Stejný motiv vody jako jiného, snad lepšího světa, jsme mohli vidět v *Akvabelách*. Štěpánek v těchto obrazech čerpá z odkazu surrealismu, pro který je důležité propojení textu s výtvarnou složkou. Kritikou nechvalně hodnocený je obraz, ve kterém si Rita nechává rentgenovat jablko, aby zjistila, jestli je v něm hvězda, nebo kříž.⁵²

V druhé půli jsme přeneseni do tramvaje, díváme se do ní stejně jako jsme se dívali v druhé části *Akvabel* do bazénu. Scénografie tak pomocí akcentovaného prostorového triku podpírá autorovu myšlenku, že onen „druhý svět“, do něhož vstupujeme ve druhé fázi představení, je jakousi alternativní variantou světa tohoto, ale zároveň i jeho sémantickou výsečí, kterou nám umožňuje uchopit jiná optika pohledu, a to jak doslova, tak symbolicky.

---

⁵¹ Frydrych Gregorová, M.: *Divadelní program k Náměstí bratří Mašínů*.

⁵² Srov. Reslová, M.: Mašíni v nás: Klicperovo divadlo uvedlo Náměstí bratří Mašínů; Typickou cestu Čecha za snem líčí jako nehybnost. *Hospodářské noviny*, 53, 2009, č. 199, s. 15.

6.4 Noc oživlých mrtvol

Scénu opět vytvořil Jan Štěpánek. Dominantní je nevkusné růžové televizní studio, na jehož stěnách visí trofeje, a nechybí ani tradiční sedačka pro hosty. Za studiem v dále vidíme obraz Temelínské elektrárny. Domníváme se, že ji autor chápe jako metaforu či symbol pro šoubyznys. S tímto přirovnáním se setkáváme již v *Akvabelách*.

*Kajetán: Ty seš kdo? To je váš kluk, Magdo? Vůbec se sem nepřibližuj, ty smrade! Tady je to komplet ozářený, víš? Tady tě to ozáří, osvítí tě tyhle úžasný lampy a stane se z tebe hvězda. Chceš bejt taky osvícená hvězda jako já a tvoje máma? Temelínskej mutant šoubyznysu?*⁵³

Po přestávce poslouží rekvizity z televizního studia jako barikáda proti invazi zombie. Jejich posunutím se také zpod elektrárny vynoří hřbitov, v němž autor pohřbívá českou kulturu.

Prostor Besedy umožnil tvůrcům pojmout tento kabaret skutečně interaktivně. Při přípravě na závěrečný boj montují herci mezi jeviště a hlediště⁵⁴ stěnu z plexiskla, protože „tady už nejde o divadlo, tady jde o život.“⁵⁵ Stěna ale během tmy za krátko zmizí, čímž jsou diváci více vtáhnuti do děje. Jde tedy především o dramatické gesto, těžící z dichotomie iluzivnosti (boj na život) a jejího popření (zcizovací efekt montování stěny).

6.5 Jedlíci čokolády

Scénu vytvořil stejně jako u *Akvabel* a *Ještěřů* Martin Chocholoušek. Na rozdíl od předešlých představení se její podoba po celou dobu výrazněji nezmění, a to ani

⁵³ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 23.

⁵⁴ Pozn.: Diváci první řady sedí na úrovni jeviště, další řady se zdvihají.

⁵⁵ Drábek, D.: *Noc oživlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace.

po přestávce. Opět jako v *Akvabelách* a *Náměstí bratří Mašínů* se nám nabízí pohled do „alternativního světa“, do něž se dvě ze sester po smrti rodičů uchýlili před světem skutečným. Divákům se nabízí pohled do domu jeho průřezem, je zde kuchyň, Rózin pokoj a Valeriina komnata, ve které se nachází naddimenzovaná socha Buddha, jelikož se ale Buddha během představení několikrát pohne, pokládáme ho na hranici mezi kulisu a loutku. S obří kulisou jsme se setkali již v *Akvabelách*, *Ještěrech* a *Náměstí bratří Mašínů*, naopak s loutkou-kostým nadměrné velikosti v *Náměstí bratří Mašínů*. Buddha zde má opět specifickou úlohu, o které jsme se již zmínili výše.

Domníváme se, že podle refrénu písně *Dáma s čápem* byla vytvořena scéna s otcem a matkou. Ta je oblečena jako nevěsta, čímž evokuje svatbu. Otec stylizovaný jako satyr, pro nějž je typické, že hraje na flétnu, imituje hru na tento hudební nástroj pomocí francouzské hole. Textem „...celá obloha se bude vopírat vo moje francouzský hole...“ se jen umocňuje skutečnost, že otec na sebe vzal břemeno lidského utrpení. Po Valeriiném nezdařeném pokusu vzít na sebe jeho břímě, převezme tento úkol Samuel, jehož jméno znamená Jméno Boží, čímž se dostáváme do transcendentního prostoru.

Dáma s čápem

*Při naší svatbě budu stát / vedle mě čáp a lidi kolem / a celá obloha se bude vopírat vo
moje francouzský hole.*

7 Hudba

7.1 Akvabely

Hudbu k *Akvabelám* složil Michal Pavlíček. Písňe Pavlíčkovy skupiny Stromboli ale nejsou jediným audio doprovodem představení. Za písní *Léto, léto mý* z repertoáru Ivety Bartošové či Toma Waitse kroužek akvabel tančí. Při televizní soutěži zazpívá učitelka Magda píseň *Lásko má, já stůňu*. Písněmi Ivety Bartošové a Heleny Vondráčkové *Drábek* ukazuje na české symboly minulého režimu a tendenci lidí na ně až nostalgicky vzpomínat. Také tím kritizuje fakt, že existují mediálně zprofanované interpretky, které si až nesmyslně dlouho drží vedoucí pozice na české hudební scéně. Důvod toho, že si i muži ke svému koníčku vyberou jako hudební doprovod zrovna Bartošovou, vidíme v tom, že veřejnoprávní rozhlas, zaměřený na posluchače převážně středního a vyššího věku, doposud nedokázal nabídnout ve větší míře jiné interprety, než hvězdy osmdesátých let, a tím do jisté míry ovlivňuje posluchačův vkus. Závěrečný tanec měla podle Drábka doprovodit skupina R.E.M., Morávek dal ale přednost tradiční anglické baladě *Scarborough fair*, která se svým stylem více blíží Pavlíčkovým melodiím. Také byliny, které se často opakují v této písni – petržel, šalvěj, rozmarýn, a tymián – jsou symbolické, odkazují k mystice a tajemství, čímž lépe korespondují se zázračným vyústěním příběhu.

7.2 Ještěři

Hudbu složil Darek Král, autorem textů je skladatel skupiny *Sto zvířat* Tomáš Belko. Díky textům se dovídáme o jednotlivých charakterech postav, o jejich nenaplněných snech a touhách. Mají tedy přímý vztah k základnímu dramatickému textu. Jsou to skladby „melancholické, sebezpytné, generačně zádumčivé.“⁵⁶

První půle hry je na písňe bohatší. Nejprve nás se svými nesplněnými sny a depresí seznámí Ignác písňemi *Chci být cokoli* a *Pozdní hodina*. Také jeho matka má svou baladu

---

⁵⁶ Mareček, P.: Dělán divadlo, jak mi zobák narostl. Rozhovor s Davidem Drábkem... *Mladá fronta Dnes*, 20, 2009, č. 117, s. C5.

Na vlastní kůži. Na svém těle nosí tetování všeho, co ji nezabilo, tudíž posílilo, všeho, co ztratila. Snad před strachem ze samoty je její kůže jako album fotek. Níže se zmíníme o písni Sraz spolužáků. Píseň-tíseň Hodiny, jak ji sám Drábek popsal v autorské poznámce, zantuje Matylda, která tím dodává své postavě na chmurnosti, když se dovídáme, že není více než jen hlas. Tragičnost této skladby je posílena tím, že do Matyldy během zpěvu narážejí jiní lidé, jako by ji neviděli. Konečně humornější je skladba transvestity Gabrielle. Ve španělských rytmech tedy zazní Královna pouště. O tom, že „jsme všichni jen tenký vrstvy horniny [...] a že je škoda každý hodiny, co se promarní a ztratí“⁵⁷ pojednává ústřední píseň s názvem Ještěři. Tou se uzavírá první polovina.

V druhé části zazní jen dvě písně. První z nich nese název Geny Thálie. O této písni se díky její choreografii a komice zmíníme níže. Poslední zádumčivou písni je Kuřák luxusních doutníků, který rozpráví o muži ve středních letech, jemuž se krátí čas.

V Ještěrech tedy převládají existenciálně laděné písně, pochmurné, i když občas díky jazykové komice odlehčené. Tím se zcela ztotožňují s vyzněním Drábkovy textu. Ten, ač prostoupený humorem, je v konečném výsledku také velmi smutnou výpovědí o generaci třicátníků.

7.3 Náměstí bratří Mašínů

Hudební doprovod složil stejně jako v *Ještěrech* Darek Král. Kromě jeho náladu podtrhujících melodií je stěžejní písni Mozartova Ukolébavka. Autor jí doplňuje výstup snové Labutí ženy, která symbolizuje smrt. Proto je tato píseň v jejím podání hrůzu nahánějící.

Na maškarním plese zpívá Zapík píseň I was made for loving you od skupiny KISS. Stejně jako u učitelky Magdy z *Akvabel* je i jeho vystoupení tragikomické. Ačkoli se mladší generaci jeho podání známého hitu zdá jen trapné, je smutnou výpovědí o době, v níž tento zpěvák aktivně vystupoval a která mu ani neumožnila, aby si svou trapnost uvědomil konfrontováním se se skutečností. Proto je jeho zpěv směsicí pseudoangličtiny a textu písně Boty z umělý hmoty skupiny Vivian.

---

⁵⁷ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 97.

7.4 Noc oživilých mrtvol

Autorem hudby je opět Darek Král. Souhlasíme s Petrem Marečkem, který ji popisuje jako hrozivou a katastrofu předznamenávající.⁵⁸ Stejně jako v *Ještěrech* se hudební doprovod ztotožňuje s vyzněním celého textu. Královny písně jsou doplněny o Vyznání Petra Koláře, Magnetický chlapec v podání Žanety doplňuje amatérskou kouzelnickou show Reného tatínka. Text k této písni složil Tomáš Belko, autor textů muzikálu *Ještěři*, pro skupinu Sto zvířat. Celý kabaret končí „prvorepublikovým chorálem“ značně pozměněného hitu Oops!... I Did It Again od Britney Spears, doplněným tancem jediných přeživších – Slávka coby T. G. Masaryka a Barbory Škrlové. Máme za to, že tato skladba byla vybrána jen pro dotváření absurdnosti situace. Asi nejvýraznější písní je Thriller Michaela Jacksona. Tento klip byl využit k pointě celého kabaretu. Autor ho zvolil záměrně, aby podtrhl fakt, že proměna lidí v zombie směřuje k obrazu dnešního světa. „Uvědomíme si, že vlastně všichni žijeme v klipu Michaela Jacksona, ve virtuálním světě, kde se ubavíme k smrti, a že fáze, kdy se z nás stanou zombie vlastně není daleko. Přesně řečeno, už je dávno tady.“⁵⁹ Proces přeměny člověka v někoho či něco jiného je pro Drábka typický a zaznamenali jsme ho již v *Akvabelách*. Zatímco tam symbolizoval jediný možný únik z globalizovaného, odlidštěného světa, zde je metaforou propadnutí virtuálnímu konzumu.

---

⁵⁸ Srov. Mareček, P.: Mareček, P.: Drzý humor umí znepokojit. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 47, s. B5.

⁵⁹ Soprová, J.: Oživé mrtvoly dopřejí divákům skutečně „hustý“ zážitek. *Rozhlas.cz* [online]. 23. 2. 2010. [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/mozaika/recenze/_zprava/ozivle-mrtvoly-dopreji-divakum-skutecne-husty-zazitek--698574>.

7.5 Jedlíci čokolády

Hudbu složil Darek Král. Stejně jako *Náměstí bratří Mašínů* mají i *Jedlíci čokolády* základní melodickou linku – éterickou píseň The Sensual Frost skupiny Maya, které je Král členem, ale také veselejší nápěv, který koresponduje s celkovým vyzněním hry. Nechybí však výhružné, snové tóny, které se vyskytují v době výstupu sebevraha, Janovy bývalé ženy či otce-Fauna. Jiří P. Kříž popsal Královu hudbu jako „sféricky astrální“.⁶⁰

Dle Drábkova přání se dodržely zpívané party, a to I saved the world today od Eurythmics zpívané Valerií, která poté společně s Helenou zapěje Dámu s čápem od skupiny Sto zvířat. Písně této kapely byly již použity v *Noci ožvlých mrtvol* a skladatel Tomáš Belko je autorem textů k písním *Ještěři*. Proč si Drábek vybral právě pro Valerii píseň I saved the world today je zcela zřejmé, odkazuje k úkolu, který na ní spadl s přijetím otcova odkazu. Les Cornichons od Nina Ferrera doprovází dva směšné obrazy – krmení Rózy jogurtem a cestu autem po prvním vyjití Valerie z domu. Ač humorné, obě scény jsou pro každou ze sester stěžejní, v nich učiní první krok ke změně svého dosavadního života. Do druhé půli hry nás přenáší píseň Já vím od Hany Hegerové, ve které se zpívá o vysněném muži, čímž se píseň zcela shoduje s vyzněním celé hry.

Já vím

...Muž jak má být / umí žít / romantický k tomu / muž trochu klaun trochu faun / unese mě z domu / on mistr vět jako med / celou věčnost o to stál. / Jak já ho ráda budu mít / známý vztah / misky vah / začnu naplno s ním žít / risknu smyk / polknu vzlyk / z lásky zvládnou rozeznít jeho tón / jako zvon / bude na kolenou král...⁶¹

Drábek sám navrhl, jakými písněmi má být konkrétní obraz doplněn, Král se jeho přání drží, a tak například scéna s davem, ze kterého si má Valerie vybrat pouze jednoho člověka, kterého zachrání, se odehrává za doprovodu Die Explosion im Festspielhaus od Einstürzende Neubauten, přesně dle Drábkova pokynu ze scénické poznámky. Poslední

⁶⁰ Srov. Kříž, J. P.: Její G bod byla moje kreditka. *Literární noviny*, 52, 2011, č. 27, s. 12–13.

⁶¹ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 306.

písni, kterou sestry společně zazpívají, je refrén Andělské od Zuzany Navarové. V autorském textu *Akvabely* Drábek také formou scénické poznámky navrhoval hudební doprovod, jak jsme ale již zmínili výše, Morávek provedl drobné úpravy.

8 Kostýmy

8.1 Akvabely

Kostýmy pochází z dílny Tomáše Kypty. Jsou náladotvorné, ale přesto civilní. Muži jsou oblečeni do společenských obleků, čímž zcela korespondují s chladným prostředím scény. Kajetán nosí v první půli triko s podobiznou Che Guevary, to ale vnímáme jako paradox, protože se Kajetán svým přístupem ke konzumnímu životu, který vede (ačkoli se postupem času dovídáme, že je se svým dosavadním životem nespokojený) rozhodně nedá přirovnat k revolucionáři. Tím je, pouze ale na úrovni slov, Pavel. Kostým Kajetána typicky ironickým gestem manifestuje touhu postavy, tedy to, čím by chtěla být, nikoli to, čím ve skutečnosti je.

První a Druhá, dvě zfanatizované reportérky, hledačky hvězd, jsou oblečeny do stejných šatů, mají stejné účesy a ani jim autor nedal jména. Domníváme se, že tím chtěl vyjádřit fakt, že není důležité, kdo ony voyerky jsou, můžeme to být my všichni, kteří s oblibou nahlížíme do soukromí mediálně známých lidí. Zároveň se však může jednat o demonstraci teze, že identita člověka je do značné míry předznamenána jeho ochotou kolaborovat s jednou jedinou ideou, jíž nekriticky přijímá a jíž podřizuje své vědomé i nevědomé jednání. Fanatik je jakýmsi personálním zhmotněním oné idey, jíž svůj život zasvětil.

8.2 Ještěři

Tvůrkyní kostýmů je Vladimíra Fomínová. Pan Červený a Zelený nosí obleky této barvy. Již jsme zmínili, že barvy symbolizují postoje, s jakým bratři přistupují ke svému štěstí. Duo doplňuje pan Oranžový, který pana Zeleného zastřelí. V jednom z posledních výstupů pak leží tři barvy semaforu vedle sebe.

Na třídním srazu jsou všichni oděni spíše nenápadně, obleky bratrů gaunerů jednoznačně přebíjejí všechny ostatní. Tím Fomínová jen podtrhuje fakt, že narozdíl od Klenotičů to žádný ze spolužáků moc daleko nedotáhl. Masky dinosaurů jsou tvořeny

pouze hlavou a popřípadě ocasem. Matylda hrající vznášející se vážku svým zjevem připomíná anděla. Humorný je kostým Ignáce, coby malého pionýra. To, aby se mu malé kraťásky zařezávaly, poručil režisér prehistorické výpravy Lochman, který si potrpí zkrátka na všechno, na ženy, muže, děti i zvířata. Neméně zábavný je hyperbolizovaný zevnějšek transvestity Gabrielle.

Narozdíl od většiny muzikálů v americkém stylu, jsou kostýmy stejně jako scéna spíše neokázalé. Drábkovým cílem rozhodně nebylo zaujmout diváky nákladnou výpravou, což je bohužel u některých muzikálů to jediné, čím mohou diváka ohromit.

8.3 Náměstí bratří Mašínů

Kostýmy pocházejí z dílny Marka Cpina. Díky již zmíněnému maškarnímu plesu je tu velice pestrý inventář masek naddimenzovaných zvířat a rostlin. Setkáváme se tu tedy jako v *Ještěrech* s hyperbolizovaným kostýmem, v *Akvabelách* byla nereálné velikosti pouze kulisa. Hlavní představitelé rolí jsou převlečeni za kopretinu a kapustňáka, čímž připomínají Krásku a zvíře. Na bále se setkávají s datlem, kaktusem, králičím párem a krevetou. Rockový zpěvák Zapík je oblečen do tradičního úboru – obnošených riflí a kožené bundy, nechybí ani žlutý hřeben v zadní kapse kalhot. Tímto vzhledem je dotvořena idea politováníhodného umělce. Andrea Králová popisuje jako jednu z tendencí kostýmů 21. století civilně neutrální kostým.⁶² Této linie se drží téměř všechny postavy, kromě již zmíněných maškarních masek a surreálních snových výjevů. Tak například v běžném životě nosí Vendelín plátěné kalhoty a pletenou vestu, čímž je ale podtrhnut profil jeho osobnosti, coby nevýznamného, zapomenutelného muže. Střídání civilního kostýmu a zveličené masky vybízí k interpretaci postav jako dvojdomych, skrývajících svou pravou identitu a charakter. To pak je nutné chápat v kontextu karnevalovosti, který vše obrací v pouhou nezávaznou hru a odlehčuje existenciálně laděnou pointu sebeironickou katarzí.

---

⁶² Srov. Ptáčková, V. – Příhodová, B. – Rybáková, S.: *Český divadelní kostým*. 1. vydání. Nakladatelství Pražská scéna, Praha 2011, s. 210.

8.4 Noc ožvlých mrtvol

Autorkou kostýmů je stejně jako u *Ještěřů* Vladimíra Fomínová. Při jejich přípravě vyšla z charakteristiky postav tak, jak ji Drábek explikoval, a rovněž z vizuálních stereotypů spojených s prototypy figur: Beverly Rodrigueze ztvárnila jako „plastového kovboje“, uvaděčku Žanetu k němu sladila do stejných barev. Petr Kolář je svým zjevem pořád rocker, nosí kožené kalhoty a bílou rozhalenku. Ištar se v první půli, ve které se stylizuje do zvěstovatelky zkázy, chrání tradičním protiradiačním úborem známým z nedávné doby – plastovými sáčky na rukou a rouškou, v druhé půli se proměňuje v chladnou teroristku zevněškem připomínající Laru Croft. Kiki a Baryk coby pejsek a kočička jsou oblečeni do kostýmu, který je, narozdíl od *Ještěřů* či *Náměstí bratří Mašínů*, ponechán v tradiční velikosti. Reného kostým zcela koresponduje s jeho zženštilou povahou, ostatní postavy nosí spíše civilní oblečení.

V druhé půli se na scéně začínají objevovat zombie, jejich kostýmy jsou značně potrhané a zakrvácené, oscilují však mezi komickým a hrůzostrašným.

8.5 Jedlíci čokolády

Autorkou kostýmů je textilní a kostýmní výtvarnice Simona Rybáková, spoluautorka knihy *Český divadelní kostým*. Ta si musela poradit s úkolem vytvořit kostým pro postavu dvěstěkilové Rózy. Kostým zachránce je růžové barvy a jak Róza v představení⁶³ poznamenala, Valerie v něm vypadá jako Ibalgin. Právě tento „lék na veškerou bolest“ můžeme chápat jako inspiraci pro barevné ztvárnění supermanského oblečku. Tak jako zmíněný prášek lidem pomáhá, také nositel růžové masky má stejný úkol. Sebevrah je oblečen do černých šatů, čímž je jen podtrhnuta jeho chmurná povaha. Naopak dav Rybáková oděla do stejných šedých obleků, čímž signalizovala jejich neurčitost – jsou to obyčejní, anonymní lidé. Podle Drábkovy textu jsou rodiče ve svém posledním výstupu stylizováni do Nevěsty a Fauna. Satyr přichází na oslích nohách a „je

---

⁶³ Pozn.: Tato replika se v původním dramatickém textu nevyskytuje.

zpodobněním rozkoše a nebezpečí“.⁶⁴ Jelikož byl otec své matce většinu času trvání manželství nevěrný, je příznačné, že je pojat právě jako „prostopášná mytologická bytost v lidské podobě se zvířecími znaky“.⁶⁵ Satyrové jsou většinou spojováni s mužskou sexuální silou, ale také to jsou pastýři stád. S tím opět koresponduje jedna z vlastností otce: stejně jako se pastýř snaží ochránit své ovce před nebezpečím, také otec se snažil ubránit lidi před nástrahami venkovního světa.

Stejně jako v předešlých představeních jsou kostýmy ostatních herců spíše civilní.

---

⁶⁴ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 316.

⁶⁵ Srov. Rejzek, J: *Český etymologický slovník*. 1. vydání. Leda, Voznice 2001. S. 168.

9 Jazyk a styl

9.1 Akvabely

Morávek v inscenaci zachovává autorské poznámky. Vkládá je do úst postavě Toho, který není v programu (Josef Hervert). Tato figura je nová, v původním textu chybí. Spolu s Ivanem (David Steigerwald) a Radkem (Jan Sklenář) doplňuje hlavní trio postav při krasoplavbě. Jedná se o běžný zcizovací efekt, v současném divadle značně oblíbený, až nadužívaný, a zároveň velmi typický pro režijní praxi Vladimíra Morávka. Lze však říci, že právě v jeho pojetí nedochází zapojením poznámek do hry k pouhému narušení iluzivnosti, ale vytváří se nová významová rovina hry, mj. i díky integraci postavy „vypravěče“ do děje.

Postavy *Akvabel* mluví obecnou češtinou, typické je rovněž používání vulgarismů. Nejvíce jich vkládá Morávek do úst Kajetána, ten je, jak jsme již uvedli výše, oproti původnímu textu mnohem vulgárnější.

Inscenační jazykové úpravy textu zůstávají většinou na úrovni převrácení slovosledu nebo výměny slov za vhodnější pro mluvený jazyk. Morávek však dále vynechává pasáže dotýkající se politických systémů. Úpravou dramatického textu je představení ochuzené o některá specifika Drábkovy jazyka, i přesto ji hodnotíme kladně. *Akvabely* chápeme jako zlomové drama, které sice ještě obsahuje prvky Drábkovy prvního tvůrčího období, jejich vynecháním ale Morávek Drábkovu tvorbu posouvá do linie, které se poté sám v Klicperově divadle drží. Také v představení *Ještěři* Drábek vynechává politické pasáže týkající se např. Baracka Obamy. Veškerou úzkost ze současné politické situace pak ventiluje skrze kabaret *Noc ožvlých mrtvol*.

*Pavel: Tenkrát nám o něco šlo. Jsem zděšený, jak ty moji studenti vědí úplný kulový o totáči, o tom, v jakým humusu jsme žili. Bolševik je vůbec netankuje. Je jim to tak ukradený, že je za pár let chytne další Velkej bratr a ty pitomočkové budou tak v pohodě, tak cool, že si toho nevšimnou, až už bude pozdě...*⁶⁶

---

⁶⁶ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 9.

Kajetán: Ty furt žiješ v Nekonečném příběhu, chlape. Probud' se. Komunisti jsou pryč.

*Pavel: Nejsou. Jsou v každém z nás. Jako rakovina.*⁶⁷

*Kajetán: Ty už seš jako tady Pavlík. On se vrhne na humanitární terorismus a ty založíš v rybníku stranu zelenejch, jo? Kluci, haló, revoluce už skončila...*⁶⁸

Ačkoli je téma hry spíše tragické, podle Drábka motta: Mé hry jsou vtipné, ne veselé,⁶⁹ se zde setkáváme s bohatou jazykovou komikou, často založenou na homofonii či mylné interpretaci slovního významu některou z postav. Ta pak může být svými neznalostmi přímo charakterizována jako určitý typ:

*Kajetán: A já ty mů nešťastný holce říkám, že jsem si kariéru představoval jinak. Říkám jí: Je mě na to škoda, dyť já mám fildu! A ona se mě zeptala, jestli si to něčím mažu!*⁷⁰

Naopak situační komika se pro Drábka typicky nejvíce projevuje při tanci akvabel a trapně-směšném vystoupení paní Magdy v pěvecké soutěži. Jde tedy především o výstupy s kabaretním či revuálním půdorysem, které stojí mimo hlavní dramatickou zápletku, resp. na jejím okraji, a mají především funkci komické „vločky“. Do celkového ideového schéma hry však zároveň zapadají již zmíněnou ironickou manifestací lidské trapnosti.

Některým postavám propůjčuje Drábek jazyk velmi metaforický, někdy přímo zdůrazňuje jejich obrazotvornost. Ta je pak v přímém protikladu k mediálně trivializovaným obsahům, které je obklopují.

*Hlas Filipa: Kolem nosu a řas se mi ježí stovky bublinek. Můžou se vůbec bublinky ježit?*⁷¹

---

⁶⁷ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 15.

⁶⁸ Ibidem, s. 16.

⁶⁹ Srov.: Balíčková, A.: Mé hry jsou vtipné, ale ne veselé. A2 [online]. 2, 2006, č. 16, s. 15. [citováno 7. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.advojka.cz/archiv/2006/16/me-hry-jsou-vtipne-ale-ne-vesele>>.

⁷⁰ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 16.

⁷¹ Ibidem, s. 20.

*Zebavý hlas: ...Nábytek je potažený černým sukem a v návěších mezi ním číhají na nepozorné poutníky záludné slizové jámy....*⁷²

*Edita: ...Moje krása tetuje do vaší šedé mozkové kůry obraz. Můj obraz. Pamatujte si mě!*⁷³

Kajetán také dvakrát mluví přímo k divákům (tzv. řeči stranou), to společně s neměnicí se scénou a kostýmy odkazuje k antiiluzivnímu divadlu, zcela v souladu s trendem současného dramatického umění.

*Kajetán (stranou k divákům): Není tak blbá, jak to vypadá. Mám na ni takovej vztek, že její obraz trochu manipuluju.*⁷⁴

*Kajetán (k divákům): Beru to zpátky. Je blbá jak troky.*⁷⁵

9.2 Ještěři

Také postavy *Ještěřů* mluví obecnou češtinou. Drábkův humor staví na absurditě, bizarnosti postav a jejich replik, promluvy jsou často vystavěny na jazykové komice a nejednou obohacené o neologismy.

*Ignác: ...Onehdy jsem si velmi pozorně prohlížel svoje biologický hodiny. A něco jsem našel. Moje biologický hodiny maj zezadu nápis Made in China.*⁷⁶

Ignác: ...Proč tady máš tolik mucholapek? Tolik much sem snad nelítá, ne?

Matka: Já je používám... Holím si jima nohy.

---

⁷² Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 24.

⁷³ Ibidem, s. 24.

⁷⁴ Ibidem, s. 10.

⁷⁵ Ibidem, s. 11.

⁷⁶ Ibidem, s. 81.

Ignác: Ty si tímhle... To si děláš srandu, že jo?

Matka: Každá maminka chce být hebká...⁷⁷

Pan Zelený: A fotky Páti mlíkoráda tady nechala.⁷⁸

Lochman: Vítejte v mé obytné buňce... Toto je můj hotel Inkontinental.⁷⁹

Pan Zelený mluví obecnou češtinou s dnes již nepříliš užívanými prvky severovýchodočeského nářečí. V jeho mluvě se objevuje akuzativ plurálu shodný s nominativem plurálu, obohacený o surový vtip a vulgarismy, čímž připomíná promluvy Kajetána z Akvabel. Humor Lochmanovy řeči je dán také tím, že propojuje deminutiva s vulgarismy.

Pan Zelený: ...Hráli jsme třeba na Skippyho, na Tři mušketýrové, na Kačerové,...⁸⁰

Pan Zelený: Lepější než v Jurském parku uděláme! Jinak všecko platím, žádný strachy.

Matyldo, klíd'o namaluj fakt hustý ještěřové, ať to má můj bráška pěkný a...⁸¹

Dalším aspektem Drábkovy komiky jsou neotřelá přirovnání.

Pan Zelený: Někdo má vosud jak chciplou rybku v akváriu, že jo?⁸²

---

⁷⁷ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 84.

⁷⁸ *Ibidem*, s. 88.

⁷⁹ *Ibidem*, s. 93.

⁸⁰ *Ibidem*, s. 88.

⁸¹ *Ibidem*, s. 89.

⁸² *Ibidem*, s. 90.

*Lochman: ...Doted' jim šlo jen o prachy, ale divadlo, ten kaufland ducha, z nich udělá snílky... snílky... snílky...*⁸³

*Matylda: ...Se mnou žít, to je jak tahat piáno z rybníka.*⁸⁴

V písni Geny Thálie autor využil toho, že jméno Drábek je v instrumentálu singuláru homofonní se slovem drápek, čímž dosáhl jazykové komiky, kterou si bohužel uvědomí jen čtenáři hry, nikoli diváci. Tato píseň vyznívá velice komicky díky skvělé choreografii, při níž se mísí zpěv operní árie s tancem street dance, obojí parodované.

Geny Thálie

*Thálie je múza herectví,
talent, a to každý herec ví,
do srdce se Drábkem zaryje.
My jsme zkrátka děti Thálie.*⁸⁵

9.3 Náměstí bratří Mašínů

Postavy mluví stejně jako v hrách předešlých obecnou češtinou, někdy s vulgarismy. Drábek zde poprvé používá reálné prostředí, děj situuje do Prahy, ovšem kombinuje ho s dějišti fiktivními, mnohdy navíc až surreálnými. Asi nejvýraznějším „reálným“ místem je Náměstí Míru. Je zajímavostí, že na tomto náměstí stojí Vinohradské divadlo, pro které byla hra původně napsána, avšak nebyla zde přijata kladně. Hynek chce s ukradenou tramvají na toto náměstí dojet, sám ho však nazývá Náměstí bratří Mašínů. To slouží jako metafora pro svobodu, lépe pro boj o svobodu. Zároveň jsou zde vedle sebe

---

⁸³ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 99.

⁸⁴ *Ibidem*, s. 108.

⁸⁵ *Ibidem*, s. 99.

polemicky postavena obě toponyma – první manifestující svým významem „mír“, druhé zdůrazňující „spravedlivý boj jako nutnost“.

*Bomber: Žádný náměstí Míru neexistuje, jasný? To je prolhanost! S tím názvem si děláte z lidí srandu!...*⁸⁶

Z velkého množství dalších metafor dominují v textu ty, které se váží k symbolu moře.

Vendelín: Jdu za prase?

Petra: Ne za prase. Jdeš za... Jak ono se to... Podle zeleniny... Žije v moři... Hynečku, za jaký zvíře to jde táta?

*Hynek: Kapustňák.*⁸⁷

Bomber: Chci vypadnout pryč.

Krátkozraký: Kam?

Bomber: K moři.

Bomber: Nejsem blbej asi! Pojedeš, kam ti řeknu.

Alžběta: A kam?

*Bomber: Na náměstí bratří Mašínů a dál.*⁸⁸

Labuť: Ahoj.

Vendelín: Nikdy jsem neviděl labuť na moři...

*Labuť: Jednou to přijít muselo. Pojd' blíž.*⁸⁹

---

⁸⁶ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 169.

⁸⁷ Ibidem, s. 145.

⁸⁸ Ibidem, s. 161.

⁸⁹ Ibidem, s. 174.

Postava Rity často mluví sama se sebou. Napomíná se, ironizuje své předešlé chování. Tím autor podtrhuje její rozpolcenost. Nejprve se Rita pod vlivem předsudků k bezdomovcům nechce s Jeronýmem bavit, poté je však ráda za jeden večer strávený v přítomnosti někoho, kdo ji vnímá, prožije „vzájemnost a pochopení ze strany muže.“⁹⁰ Na rozdíl od ostatních postav, Rita svůj hlavní monolog směřuje k čtenářům/divákům. Touto řečí stranou vysvětluje, co se stalo s Jeronýmem a co se chystá udělat.⁹¹ Tento jev jsme mohli spatřit již v *Akvabelách* u postavy Kajetána. Zatímco tam měl spíše funkci komickou a ironizační, zde je součástí důmyslně komponované identity postavy, která se snaží prolomit svou „lidskou osamělost“ mj. tím, že se v klíčových okamžicích života obrací na diváky s až důvěrným sdělením. Její touha být slyšena, vnímána a pochopena tak ostře kontrastuje s neschopností naplnit tuto touhu uvnitř dramatického prostoru hry.

Rita: Vy jste bezdomovec, že? (Šeptem stranou) Ne, letec asi, takhle blbě se zeptat!

Jeroným: To je divadelní takový... Jak si povídáte do boku...⁹²

Stejně jako v předešlých hrách, i v *Náměstí bratří Mašínů* Drábek využívá jazykové i situační komiky, ne však v tak hojném množství, jako v dramatech předešlých.

Krátkozraký: A mě to pobouřilo, vstal jsem a prohlásil: Vidíte? Trávou to začíná a marihuanou to končí!⁹³

Zapík: ...Ahoj, rosomáku! Jsi tu s pěknou roštěnkou. To je divizna? Dáme si pár svěžích fláků? Rozparádíme to tady? Jasná páčka! (Pokusí se o provaz, shodí do publika stojan s mikrofonem a narazí si kostrč o zesilovač) Fíha, však už se zahřívám. Jmenuju se Zapík, ale ne nadarmo mi říkali Vašek Ceckář, bejby!...⁹⁴

---

⁹⁰ Frydrych Gregorová, M.: *Divadelní program Náměstí bratří Mašínů*.

⁹¹ Srov. Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 159.

⁹² Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Praha, Akropolis 2011, s. 139.

⁹³ Ibidem, s. 169.

⁹⁴ Ibidem, s. 150.

9.4 Noc oživlých mrtvol

Téměř všechny postavy *Noci oživlých mrtvol* mluví obecnou češtinou. Výjimkou jsou Žaneta a René. Asistentka výhradně spisovným jazykem jen podtrhuje svou snahu o dokonalost a pozitivnost. Častým jevem je u ní používání deminutiv, čímž autor zvýrazňuje její naivitu, dětský, nekomplikovaný pohled na svět. Reného jazyk je také příznakový, francouzská zženštilost koresponduje s výběrem slov, časté jsou pro něj deminutiva, francismy, neologismy a již zmíněný spisovný jazyk. To občas vede až k jazykovému snobismu. Vezmeme-li v úvahu, že jeho koníčkem je sadistické přešívání žen, pak musíme tuto „uhlazenou“ mluvu vnímat jako bizarní kontrast k jeho zvrácenosti. V českém dabingu zahraničních, nefrancouzských filmů a seriálů jsou francouzští muži často přetlumočeni s výrazným akcentem a příznakem, což někdy vede až k jejich interpretaci jako homosexuálů. To, že Drábek obdobným způsobem vystavěl postavu Reného, navíc mu dal toto jméno, vidíme jako ironizaci podlehnutí klasickým českým stereotypům.

*René: Starám se o jejich visage, makiage. Přišívám jim na obličej různé doplňky.*⁹⁵

*René: Přešívám jejich tváře a entluji. Aby se jim netřepila víčka, boltce a chřípí. Rád se procházím dans en exteriere. Po ulicích, obchodních centrech, dopravě, zvláště té hromadné a vybírám si ženy. Takové ty otlé, disgustující.*⁹⁶

Opakem k Žanetě a Renému jsou Beverly a Ištar, jejichž mluva je vulgární, prostoupená ironií až sarkasmem. Jsou cyničtí, beze studu zraňují a uráží lidské hodnoty a modly – mediálně známé lidi, pro takovouto kritiku je nejtypičtější černý humor. S postavou vulgárního moderátora kritizujícího společnost se nesetkáváme poprvé, Drábek jej použil již v *Akvabelách*.

---

⁹⁵ Drábek, D.: *Noc oživlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace.
⁹⁶ Ibidem.

*Beverly: Petře prosimtě, a co ta Iveta? Ještě pořád žere pomeje v tý odmašťovně?*⁹⁷

*Beverly: ...A teď něco pro naše nejmenší. Války nejsou, tak co s hloupejma dětma. Tak jim pustíme pohádku. Dáda se nám už nevejde do kostýmu, takže dnes poprvé v naší show Kiki a Baryk.*⁹⁸

*Ištar: Když jsem byla se svou malou neteří v dětském domově, tak jim tam k svačině rozdávali jogurty Dobrá máma.*⁹⁹

Je paradoxní, že zazní dvě dětské říkanky. Opět zde Drábek těží z kontrastů, a vytváří tak komickou situaci.

Beverly: Honzo, vstávej!

Honza: Kolik je hodin?

*Beverly: Tři slepičí... Vítězem se stává car Sergej. Dostává dary, šampaňské od Jiřího Paroubka a Vojtěcha Filipa, pan prezident Václav Klaus poslal svou novou knihu Rudá, nikoli zelená planeta z nakladatelství Lukoil...*¹⁰⁰

Maraku: Ale já nemám Aids.

Ištar: Černoušek Bubu, má černou hubu, nožičky skládací, prdelku foukací.

*Kolář: Prosím tě, ty s ním mluvíš jako s cikánem.*¹⁰¹

Drábek vytváří iluzi skutečné show a některé z postav nechává promlouvat cizím jazykem, je to především Reného jugoslávský přítel Goran, ruský zápasník Sergej a španělský rozhodčí Bernardo Suarez.

Cizí původ pojišťovacího agenta posloužil pro jazykovou komiku. Autor úmyslně použil postavu afrického právníka, aby tím zesílil absurdnost celé situace.

---

⁹⁷ Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace.

⁹⁸ Ibidem.

⁹⁹ Ibidem.

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ Ibidem.

Kolář: Co to je? Černá magie?

Právník: Ne, právnická fakulta.¹⁰²

Právník: Mám tu první bod. Druh pojistné události.

Ištar: Ledovce.

Právník: Lidovci?¹⁰³

Právník: Moje babička mi říkala, co je dobrý na zombie.

Kolář: A co?

Právník: (mluví ve svém rodném jazyce)

Kolář: A co to znamená?

Právník: To se nedá přeložit do češtiny.¹⁰⁴

9.5 Jedlíci čokolády

Postavy opět mluví obecnou češtinou, tentokrát až na několik málo výjimek bez vulgarismů. Tím jen Drábek zesílil fakt, že se jedná o ženský, něžný svět. Nejvíce expresivní jazyk používá Róza, je sebekritická a jízlivá. Helena coby zdravotní sestřička na ušním oddělení je svou prací poznamenána a některé své repliky nevědomky simultánně ukazuje ve znakovém jazyce. Jednak je profesně deformovaná jako učitelka v *Ještěrech*, ale také jí tím autor dodává na bezbrannosti. Sice se nedozvídáme, proč Heleně dítě zemřelo, její stav lze ale připodobnit k určité bezmocnosti hluchých, s nimiž Helena pracuje. Ludvíkovou vlastností je, že vše, co si myslí, ihned ventiluje.

V hojně míře je zde opět zastoupena jazyková i situační komika. Jak jsme již zmínili, velkou sjednocující úlohu zde hrají filmy, proto jsou jejich úryvky citovány. Samotné filmy a nebo jejich protagonisté jsou konverzačním tématem a častým zdrojem komiky. Více o konkrétních filmech v kapitole intertextualita.

---

¹⁰² Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam inscenace.

¹⁰³ Ibidem.

¹⁰⁴ Ibidem.

Róza: Cože? Cože? Rachel Weiszová?

Ludvík: Jo, jo, jo. No a?

Róza: Tobě se líbí nejvíc Rachel Weiszová? To nemůžeš říct Kate Winsletovou? Proč mi nedáš alespoň malou šanci?!

Ludvík: Queen Latifah.¹⁰⁵

Ludvík: Dobrý den. Jsem dobrovolník ze sociální služby, sdružení Kapka něhy.

Róza: Nikoho nepotřebuju. Jsem spokojená. Nazdar.

Ludvík: Nazdar.

Róza: Vyprovodit vás nepudu.

Ludvík: Dobře, bečko.

Róza: Co? Ty hele, mám zavolat policajty?

Ludvík: Ne, zkusím vás otočit na bok sám...

Róza: Seš úchyl nebo co? Nikoho tu nechci.

Ludvík: Smrdíš až sem. Umejt a změnit stravu, nesu jogurty, nemám chuť se hádat, jsem Kapka něhy a šmytec.¹⁰⁶

Hela: ...Kde se tu vzal jogurt? A light?

Val: Róza tu měla šamstra.

Hela: Ale.

Róza: Bral mi míry na rakev.

Hela: Vstávám na noční, jdu spát. Naši by z nás byli zklamaný.

Róza: Nemuseli umírat. Teď dělej chytrý.¹⁰⁷

Hela: Budeš vypadat jak malá čarodějnice, jestli sebou nepřestaneš šmrdlat.

Róza: Nech mě...

Hela: Tu sponku aspoň.

Róza: Jsem ňáká Fany nebo co?

¹⁰⁵

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 311.

Pozn.: V představení místo Queen Latifah uvede Ludvík Whoopi Goldbergovou. Se změnou jmen pro představení jsme se setkali již v *Ještěrech*, domníváme se, že tak Drábek činí proto, aby se svou komikou přiblížil mladšímu publiku.

¹⁰⁶

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 293.

¹⁰⁷

Ibidem, s. 295.

Hela: Máš půvabnej obličej, jen kdyby ses...

Róza: Miss Prasnice. Moje první a třetí brada předstírají, že mezi nima žádná další není...

Jdi vode mě.¹⁰⁸

Helena i Ludvík seznamují diváky se svými pocity pomocí řečí stranou, ve kterých reflektují své obavy z nadcházející schůzky. Tento antiiluzivní jev – komunikace s diváky pomocí lyrické, epické, či dramatické samomluvy – jsme pozorovali již u Kajetána a Edity v *Akvabelách*, Ignáce v *Ještěrech* nebo Rity a Jeronýma v *Náměstí bratří Mašínů*.

Také sebevrah vysvětluje své chování pomocí dramatického monologu. Naopak monologem epickým rozmlouvá Valerie se svými surikatami.

---

¹⁰⁸

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 302.

10 Shrnutí

Z výše provedené analýzy jednotlivých kategorií lze vysledovat rysy, které utvářejí Drábkův rukopis. Je pro něj typické, že pracuje s určitými typy postav, jsou to především outsideři ve středním nebo starším věku. Pro typ sebeironického smolaře si Drábek často vybírá Dušana Hřebíčka. Dalším typem je vulgární sebejistý moderátor-glosátor současného stavu společnosti, a v opozici k němu pak stojí nespokojený jedinec, který by celou situaci nejraději vyřešil radikálním činem. Díky postavám zpěváků Drábek mj. poukazuje na „nesmrtelné“ odkazy minulé doby. Avšak nejvýraznějším rysem všech postav je fakt, že k sobě navzájem tvoří zřetelné protiklady (fyzicky, psychicky i jazykově), na čemž autor nejednou staví komiku jednotlivých dialogů a scén. V *Akvabelách* proti sobě stojí moderátor Kajetán a zoufalý Pavel, také jejich ženy jsou vzájemnými protipóly – slávychtivá Edita a „normální“ Markéta. V *Ještěrech* jsou nejvýraznější rozdíly mezi bratry Klenotiči navzájem, ale také mezi nimi, kteří v životě něco dosáhli, a ostatními postavami. V *Náměstí bratří Mašínů* je nejvýraznější neshoda mezi Ritou prodávající časopis *Probuďte se!* a jejím věčně spícím mužem. Rita také stojí v opozici vůči bezdomovci Jeronýmovi, a to svým zázemím. V *Noci ožvlých mrtvol* proti sobě autor položil vulgárního, ironického moderátora Beverlyho Rodrigueze a naivní, pozitivní moderátorku Žanetu. Také Kiki a Baryk mají rozdílné názory na to, čím se živí. V *Jedlících čokolády* Drábek využil tělesných protikladů – dvousetkilové Rózy a vyhublého Ludvíka, čímž dosáhl mj. i vizuální komiky. Obě sestry, které se po smrti rodičů uzavřely v domě, jsou opakem Heleny, která jediná zůstala v kontaktu s vnějším světem.

I samotná dramata k sobě stojí v pomyslných opozicích, není náhodou, že antologii *Aby se Čechům ovary zachvěly* otevírá drama *Akvabely* a uzavírají ji *Jedlíci čokolády*. Jsou to dva kontrastní diskurzy – mužský a ženský svět. Po zhodnocení vývoje postav se ukázalo, že zatímco v *Náměstí bratří Mašínů* se protagonisté nedokázali pohnout z místa, v *Jedlících čokolády* se vyrovnali s minulostí a udělali krok vpřed. Obě hry tak mají poněkud opačné vyznění.

Za scénografa si Drábek nejčastěji volí Martina Chocholouška, který vytvořil scénu pro *Akvabely*, *Ještěry* a *Jedlíky čokolády*. S Janem Štěpánkem spolupracoval na tvorbě *Náměstí bratří Mašínů* a *Noci ožvlých mrtvol*. Mezi jednotlivými styly však nenacházíme

větší rozdíly. Typickým znakem scény je převážně prázdné jeviště s naddimenzovanou rekvizitou-kulisou se symbolickým významem. Ta se nevyskytuje pouze v kabaretu *Noc ožvlých mrtvol*, zde však Štěpánek použil jako symbol namalovaný obraz Temelínské elektrárny. Typický je také náhled do „alternativního světa“, který se nám díky scénografické iluzi nabízí v *Akvabelách*, *Náměstí bratří Mašínů* a *Jedlících čokolády*.

O Hudební doprovod se téměř ve všech případech postaral Drábkův dlouholetý spolupracovník Darek Král. Výjimkou jsou *Akvabely*, které režíroval Vladimír Morávek; ten ke spolupráci přizval Michala Pavlíčka. Hudební doprovod zcela koresponduje s celkovým vyzněním textu. Drábek také často využívá textů Tomáše Belky (*Noc ožvlých mrtvol* a *Jedlíci čokolády*), textaře skupiny Sto zvířat. Ten je rovněž autorem textů k písni v muzikálu *Ještěři*.

Pouze u dvou inscenací – *Ještěři* a *Noc ožvlých mrtvol* – vytvořila kostýmy stejná autorka Vladimíra Fomínová. Avšak i v této kategorii lze vysledovat podobný rukopis. Většina postav nosí civilní oblečení, pouze ti, kteří nějakým způsobem vybočují, jsou i svým kostýmem zvýrazněni. V *Ještěrech* jsou to bratři Klenotičové, jejichž obleky značí společenský status, ale i rozdílné přístupy k životu, v *Náměstí bratří Mašínů* se vyskytují snové surreální masky, které střídají ty karnevalové v podobě naddimenzovaných zvířat a rostlin, podobně jako v *Ještěrech*. V *Noci ožvlých mrtvol* je použito vizuálních stereotypů u vyčnívajících postav. Stejně jako Marek Cpin poukázal v *Akvabelách* na neurčitost horlivých reportérek stejným kostýmem, také Simona Rybáková upozornila na tento fakt stejnými šedými obleky lidí v davu. Rybáková dodržela Drábkovy pokyny a rodiče stylizovala do Nevěsty a Fauna.

Většina postav mluví obecnou češtinou, ve většině případů s vulgarismy. Pro Drábkův jazyk jsou typické neologismy, deminutiva, obrazotvornost a neotřelá přirovnání, čímž vždy určuje jednotlivé typy postav. Drábkův humor staví na absurditě a bizarnosti, mylné interpretaci a především na jazykových i situačních kontrastech. V inscenaci *Akvabel* byly ponechány autorské scénické poznámky, tento zcizovací efekt je pro Morávka typický. K antiiluzivnímu divadlu také odkazují tzv. řeči stranou, které se vyskytují téměř ve všech inscenacích.

Morávek i Drábek s oblibou ztvárňují trapnost a absurditu a k tomu jim slouží všechny výše zmíněné kategorie, které často stojí samy k sobě v protikladu.

11 Tematika her

11.1 Kritika masmédií, konzumního života, úpadku mezilidské komunikace

11.1.1 Akvabely

Symbolem konzumního života je Kajetán. Střídá auta, mobily, ženy. Dokonce udržuje vztah s mužem, a to jen proto, že už má všechno. Šestý obraz se jmenuje Svět po Frediem Mercuryem a právě tento zpěvák mohl sloužit jako inspirace pro napsání postavy Kajetána.

Kajetán: Však víš, že nejsem buzik. Nemůžu za to. Bylo by to pro mě mnohem snažší, ale nejsem. Fascinujou mě ženský.

Ivan: Ty prostě jen nevíš, co chceš. A tak bereš všechno, co ti přijde pod ruku. A pak toho máš kvanta a hnije ti to na hromadě v garáži.¹⁰⁹

Jak jsme již zmínili, v původním autorově textu je sice Kajetán součástí konzumu, jsou ale chvíle, při kterých mu soudobý stav vadí. Není smířený s tím, že jsou všude kamery, že se snižuje kulturní úroveň, dokonce mu vadí, že je slavný.

Kajetán: Proč se takhle obnažujete a ztrapňujete? Kvůli čemu? Věřím, že když si notujete v soukromí vašeho domku nebo s přáteli u ohně, tak to musí bejt moc příjemný, protože

---

¹⁰⁹ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 13.

*máte pěknou barvu hlasu, ale tady? Tohle je zábava pro vymaštěnou lůzu, co se sama bavít neumí a zabíjí čas... Ale vy jste přeci... učitelka. Vy jste dáma, ne?*¹¹⁰

*Kajetán: Ty seš kdo? To je váš kluk, Magdo? Vůbec se sem nepřibližuj, ty smrade. Tady je to komplet ozářený, víš? Tady tě to komplet ozáří, osvíti tě tyhle úžasný lampy a stane se z tebe hvězda. Chceš bejt taky osvícená hvězda jako já a tvoje máma? Temelínskej mutant šoubyznysu?*¹¹¹

K dokreslení představy o Kajetánovi nám poslouží autorská poznámka k třetímu obrazu. Díky ní se přemístujeme do Kajetánova bytu, který je „Ikeový standart.“ Zde vidíme, že je jeho vkus silně ovlivněn. Ovšem v představení je k vykreslení scény opět použito antiiluzurního prvku, o podobě prostoru se diváci dovídají pouze skrze postavu „vypravěče“.

Při režii Drábekova textu se Morávek vyhnul ztvárnění krvelačného média. V prvním tvůrčím období totiž Drábek často znázorňoval médium jako symbol zla. Pozůstatky toho jsme našli i v dramatu *Akvabely*. Při přímém přenosu je Kajetán příliš necitlivý k soutěžící. Místo toho, aby byl z práce vyhozen, je povýšen. Také v novinách, kde Kajetán dříve pracoval, si potrpěli na ztvárnění brutality, a to když nabídli ultras fanouškům Sparty a Baníku, aby se zadarmo poprali ve studiu. Na oplátku to prý pustí jako přímý nesestříhaný přenos.

*Kajetán: ...Volali z televize, že mě za to fiasko nevykopnou. Že se jim vlastně strašně líbilo, jak jsem byl brutální. Že to teď frčí. Chtěj mi dát spešl soutěž, kde budu šikanovat lidi....*¹¹²

---

¹¹⁰ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 23; V Morávkově režii je tato replika zkrácena takto: Kajetán: Proč se takhle ztrapňujete? Jste úplná kráva, nebo co?

¹¹¹ Ibidem, s. 23.

¹¹² Ibidem, s. 28.

11.1.2 Ještěři

Muzikál se primárně nevěnuje mediálním tématům, avšak i zde Drábek ukazuje neschopnost mezilidské komunikace. Tento nedostatek prezentuje na dialogu manželů Silvy a Ludka. Zatímco manželka dokáže komunikovat pouze skrze úryvky milostných písní, čímž snad dává svému muži najevo, že jí chybí něžnost, či je jen natolik ovlivněná tím, co každý den slyší z rádia, manžel své ženě odpovídá otázkami týkajícími se všedních povinností. Celému výstupu dodává na absurdnosti japonská píseň známá ze seriálu Goro, bílý pes.

Silva: Zřejmě letos nikde nejsou kytky, asi mráz je skosil mačetou...

Luděk: Koukám, že nemám na zejtra dvě stejný ponožky. Nebo aspoň podobný.

Silva: Maloval jsi obrázky, dlaní horkou od lásky...

Luděk: Sním to lečo, neva?¹¹³

11.1.3 Náměstí bratří Mašínů

V této hře je reflektována kritika masmédií, ale také kritika konzumního života a neschopnosti mezilidské komunikace. Drábek poukazuje na to, že se lidé zajímají o cizí, mnohdy nereálné existence, raději než o ty své. Lidé jsou schopni prožívat cizí utrpení, ale o vlastní se nestarají. Tak je to například s Holčičkou, které stál půl hodiny nosorožec na uchu. Média tím, co a jak píší, mohou částečně vytvářet lidské životy. Kritika masmédií je nejvíce patrná skrze postavu teroristy-Hynka. Ten unese tramvaj a chce s ní dojet na Náměstí bratří Mašínů až k českému moři. Hynkův zoufalý čin je vyprovokován jeho nespokojeností ve společnosti. I když se snaží žít nekonzumním způsobem života, je do něj společností, popř. médií dotlačen. Jeho rozhořčení je gradováno okamžikem, kdy se jeden z pasažérů unesené tramvaje zeptá, jestli je terorista Arab. Naše společnost je tak silně

---

¹¹³ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 91.

ovlivněna, že lidé mají dojem, že bouřit se proti sociálnímu statusu mohou jen radikální islamisté.

Ve hře *Náměstí bratří Mašínů* Drábek úpadek mezilidské komunikace dokládá hned na několika postavách. Nedokáží spolu mluvit rodiče a děti, ani manželé. Ve snové představě Vendelínovy klinické smrti sám hlavní protagonista dlouhou dobu nepoznává v postavě teroristy svého syna. Ten, jak již bylo zmíněno výše, veškerý čas u rodičů tráví na záchodě, protože se tam ukrývá před světem. Až nyní na prahu života a smrti spolu otec a syn po dlouhé době vedou dialog.

Rita, ačkoli prodává časopis *Probuďte se!*, nedokáže svého muže vzbudit. Stejně jako Hynek většinu dne prosedí na záchodě, Ritin manžel raději většinu dne prospí, oba se tak uchylují do prostředí, ve kterém mohou snít.

V unesené tramvaji jsme konfrontováni s postavami ovlivněnými současným stylem života. Postava muže V obleku je typický kariérista, který pohrdá obyčejnými lidmi, v tramvaji se po letech ocitá náhodou. Když mu je po čase únoscem dovoleno zatelefonovat si někomu blízkému, ani neví komu.

V obleku: Komu jako zavolat? Zavolej, zavolej... komu?! (Zamyslí se) Naším? (Vytáčí) Číslo neexistuje. (Zamyslí se) Bráchovi. (Hledá v seznamu) Ale toho nemám uloženého.¹¹⁴

Opakem mu je muž S vousy, z něhož se vyklube bývalý Vendelínův spolužák z vysoké školy. Ten téměř celý únos v tramvaji prospí, v krátkém rozhovoru s Vendelínem mu sdělí, že není konzumentem zážitků a že smrt vnímá jako něco nutného.

S vousy: Já už nevěřím na žádný zážitky. Když zažiješ něco výjimečného a uplyne to, ztratíš s tím kontakt, je z toho jen matnej záznam, nic, co by tě dokázalo znova nasytit. Jako by to nikdy nebylo. A tak potřebuješ další a další zážitky a ty taky pomřou jak jepice, a pak ty zážitky začneš pracně vyrábět, a to je marný jako topit mokrým dřevem, a vedeš o tom vyhladovělý kecy, který zajímaj jen tebe...¹¹⁵

¹¹⁴ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 171.

¹¹⁵ *Ibidem*, s. 169.

Dalšími pasažéry jsou Dívka a Mladík. Když únosce Mladíka praští do obličeje, ten se zajímá jen o to, jak by to mohl natočit nebo nafotit, aby to posléze mohl vložit na YouTube.

11.1.4 Noc ožvlých mrtvol

Tento kabaret je nejkritičtější hrou druhého Drábkova tvůrčího období. Jedná se o velmi ostrý odsudek naší společnosti, která je dle autora nevzdělaná, kultury prostá, zajímající se jen o nakupování a holdující pasivnímu sportu. Drábek koncepcí hry paroduje soudobé velmi oblíbené talk show. Výběrem tohoto formátu jen zesiluje účinek své kritiky.

Nejútočnější z postav je sám moderátor Beverly Rodriguez, již během první repliky pouráží všechny menšiny. Problémem dle něj je to, že se lidé bojí konfliktu a toho, že by se mohli znelíbit ostatním. Sám proto satiricky komentuje všechny kolem sebe a tvrdí: „Já tady nejsem proto, abych byl pro většinovou společnost přijatelný.“ Do této repliky Drábek vložil i výtku soudobým umělcům, protože ti podle něj jen dělají to, co si žádá trh.

Aby byla satira účelná, Drábek využívá skutečných, mediálně známých lidí. Nevidíme v tom žádné osobní zaujetí, jen potřebu identifikovat se s českým prostředím. Aby společenský a politický kabaret splnil svůj účel, je třeba využít reálných osob. Proto se setkáváme s Petrem Kolářem, hovoří se o Ivetě Bartošové, Jiřím Paroubkovi, Václavu Kočkovi a nebo Václavu Klausovi. Všechno to jsou ale lidé, díky své pověsti nebo profesi, velmi často vyhledávání pro satiru.

11.1.5 Jedlíci čokolády

Jedlíci čokolády jsou podle našeho názoru nejméně kriticky zaměřenou Drábkovou hrou. I přesto je zde ironické gesto patrné. Důvod Róziny nadváhy má dvojí možnou interpretaci. Můžeme ho chápat jako narážku na současný stav společnosti. Reklamní agentura Rózu nalákala, avšak zmíněná reklama byla vytvořena obráceným způsobem. Nejprve ji nafotili, jak vypadala po užívání jejich přípravku, poté ji donutili sníst tunu

čokolády a nafotili ji znovu, tento snímek měl posloužit jako obrázek toho, jak Róza vypadala předtím. Tím jen Drábek poukazuje na hloupost lidí, kteří věří všemu, co se v televizi odvysílá. Druhým možným vysvětlením je pouze alibismus z Róziny strany. Deficit ve svém životě po smrti rodičů zaplnila jídlem a v době, kdy již navázala bližší kontakt s Ludvíkem, se před ním stydí a vymýšlí historku, kterou by svou váhu obhájila.

Sebevrah-spasitel se rozhodl obětovat se pro společnost a vyburcovat ji k lásce a sounáležitosti. Nazývá se „Lidským Meteoritem“, který tím, že spadne z výšky na Zem, zvedne vlnu, která smete vše zlé a špatné. Kritizuje úpadek společnosti touto replikou: „Nemáte pěkné tváře, vy dole. Rypáky jak od Bosche. Ale pro vás je Bosch jen výrobce praček a fénů, že?“¹¹⁶

11.2 Existenciální prvky

11.2.1 Akvabely

Kajetán: Myslíš, že máme my dva úplně stejně sil? Že kdybysme se začali žrát, tak z nás nic nezbyde?

Pavel: Jako dvě pirani?

Kajetán: Pirani středního věku...¹¹⁷

V této kapitole se nejprve budeme věnovat krizi středního věku a osamělosti. Parta tří kamarádů řeší svoji krizi středního věku tím, že se tajně schází v bazénu. Kromě jejich koníčku je spojuje také to, že nejsou ve svých vztazích šťastni. Cítí se osamělí. Kajetána jeho milenka využila k tomu, aby se zviditelnila, Pavel se tak moc snaží ochránit svou rodinu před konzumem, až je od sebe odežene. Filip přestává rozumět tomu, co se kolem něj děje, a proto zůstává několik dní sám v bazénu, kde se z něj postupem času stane vydra.

---

¹¹⁶ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 287.

¹¹⁷ *Ibidem*, s. 32.

Hra získává existenciální přesah díky obrazům andělů, telefonujícímu duchu žaludku a Filipově splynutí s vodou, která značí nový začátek. Poslední závěrečný obraz se v Drábkově textu jmenuje Na břehu, Morávek tento epilog nazývá Na druhém břehu, čímž evokuje nový začátek, život po životě, alternativní svět.

11.2.2 Ještěři

Hra je postavena na příbězích outsiderů, kteří ztratili své iluze. Únikem z běžného světa, ve kterém se jim nedaří, je pro ně nacvičování Cesty do pravěku. Tu lze chápat jako metaforu návratu do let, kdy spolužáci byli plni snů a nadějí.

Sraz spolužáků (v kopřivách):

Na startu jsme stáli

v jedny řadě

a každé věřil,

že vítězství bere,

než startovní výstřel

zabil favorita

a my vyrazili

špatným směrem.¹¹⁸

Spolužáci jsou ve středním věku a již jsou poznamenáni tím, že mezi jejich řady prostoupila smrt. Tím si začínají uvědomovat, že dokud něčeho nedosáhli do teď, už na to nemusí mít dostatek času. Také samotný název Ještěři můžeme vnímat jako metaforu pro hlavní protagonisty. Jsou v letech, kdy už je vlastní potomci mohou vnímat jen jako zkameněliny.¹¹⁹

---

¹¹⁸ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 86.

¹¹⁹ Pozn.: Krize středního věku je velmi častým námětem nejen divadelních her, ale i děl prozaických (viz Viewegh: *Vybíjená*; Ludva: *Poslední ohňostroj* aj.)

Jedním z hlavních témat je stejně jako v *Akvabelách* osamělost. Tu nejvíce pozorujeme na postavě Ignáce. Své životní neúspěchy řeší alkoholem a střídáním žen, otec mu už zemřel a o matku se bojí. I když je obklopen lidmi, je mezi nimi sám.

Také Gabrielle při vzpomínce na rodiče pokládá otázku, na kterou si sama odpovídá. Koho byste zachránili z hořícího domu, ve kterém by byla ona a obraz Mony Lisy?

Poté, co oba bratři Klenotočivé zemřou, nastává pro ostatní spolužáky, hlavně pro Matyldu a Richarda, nový začátek. Poté, co se smíří se svými osudy, nachází konečně štěstí. Také Luděk a jeho žena Silva mohou začít znovu poté, co si uvědomili, že jejich manželská krize pramení z problémů v komunikaci. Ironií je, že nyní spolu už oba mluví pomocí úryvků písňových textů. Drábek tedy jako řešení absurdní situace nabízí situaci ještě absurdnější, což je pro něj typické. Existenciální úzkost není překonána, hrdina se s ní pouze smíří a naučí se s ní žít.

11.2.3 Náměstí bratří Mašínů

Opět se setkáváme s generačním problémem a neschopností vyrovnat se s určitou fází života. I když předmětem zájmu není krize středního věku, jak tomu bylo v *Akvabelách* a *Ještěrech*, ale problém generace starší, vnitřní příbuznost s předchozími texty je zřejmá. Vendelín i Rita jsou o generaci starší a řeší jiný problém. Stárnutí, odkaz, který tu po nich zbude, a stereotyp manželského života, v němž se někdy cítí osamoceni. Řešení proto hledají v bizarním jednání. Vendelín se ve strachu z toho, že bude mít na náhrobku jen nápis „invalida“, snaží najít smysl života. Nachází ho v zaměstnání, v oboustranně ponižující a trapné profesi revizora.¹²⁰ Rita navazuje zvláštní, tragicky končící vztah s bezdomovcem.

Zlom ve Vendelínově životě nastal v okamžiku, když si uvědomil, že stárne a že do té doby nic nedokázal. Když si uvědomil, že pouze stagnoval ve své existenci.

---

¹²⁰

Srov. Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 140.

Vendelín: ...Jestlipak víte, kdy jsem zestárnul? Kdy se ze mě stal starý muž, i když do té doby mi to ani necinklo o mysl?... Stalo se to, když mě poprvé pustili sednout v tramvaji. Když ve mně ta dotyčná slečna spatřila popelavou, sesychající bytost. To byl zlom. Od té chvíle jsem figurka muže zalitá do vosku. Nic ke mně z venku neproniká. Nic necítím. Ale protože si po sobě myju hrnek a jsem vtipný, nikdo si toho dosud nevšimnul. Zkusím tedy vstoupit do arény tramvaje a probrat se k životu kontrolou jízdenek.¹²¹

Životní skepsi se každá z postav rozhodne vyřešit jiným způsobem. Hynek tím nejradikálnějším, a to únosem tramvaje, ostatní poněkud střízlivěji. Vendelín snahou pohnout se z místa, Ritin manžel tím, že spí, jiný tím, že svůj život obětuje honbě za kariérou.¹²² O postavě kariéristy v tramvaji, jsme se již zmínili. Ač se může zdát, že tento muž má vše, co si přál, ve chvíli, kdy má zatelefonovat někomu blízkému, aby se rozloučil, zjišťuje, že ani neví komu. Opakem je mu Krátkozraký muž. Ten by se rád s někým rozloučil, ale nikdo s ním nechce mluvit. Jeho rodina ho vnímá jako senilního starce, který jim je na obtíž.

11.2.4 Noc ožvlých mrtvol

Drábekovo téma osamělosti je zde nejvíce patrné na Žanetě. Tato třicátnice velice těžko snáší fakt, že se ještě neprovdala, a má potřebu s touto svou životní situací seznamovat i obecnost ve studiu. I v předešlých hrách jsme mohli zaznamenat osamělost jako výrazný rys některých postav. V *Akvabelách* to byl především Filip, který se jednak svou melancholickou povahou, ale hlavně tím, že se rozhodl pro splynutí s vodním živlem, izoloval od ostatních. Pro svou osamělost se tedy rozhodl sám a je s ní smířený, i když se nejedná o únik z tohoto světa, vynucený tím, jak tento svět vypadá. Blízký mu v tom je Jeroným z *Náměstí bratří Mašínů*, který se také odtrhl od společnosti, ale svou osamělost nedokáže překonat a nakonec spáchá sebevraždu. I tu lze vnímat jako únik z tohoto světa.

¹²¹ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 145.

¹²² Srov. Frydrych Gregorová, M.: Čechům chybí vlastní moře. In: *Divadelní program k představení Náměstí bratří Mašínů*.

11.2.5 Jedlíci čokolády

Stejně jako v *Náměstí bratří Mašínů* se i zde setkáváme s postavou sebevraha, oba ztvárnil Miroslav Zavičár. Spojuje je pocit osamění, zatímco Jeroným byl distancován od společnosti svým činem – vraždou, Samuel se od lidí odloučil sám svým samozvaným mesiášstvím a o jeho minulosti nic konkrétního nevíme. Jeroným svůj čin vykonal nečekaně, Samuel o něm uvažuje od počátku příběhu, ale nakonec jej neuskuteční, zvolí jiný způsob záchranu lidí – převezme po Valerii a jejím otci jejich supermanský kostým.

Helena je ve středním věku a řeší svou osamělost. Přišla o dítě, čímž je samozřejmě značně poznamenána. Do vztahu s Janem se příliš řítí, ale zároveň se ho obává. Má tendenci se neustále srovnávat s jeho bývalou ženou, která mu dala dítě, o čemž si ona myslí, že toho nebude schopná. V druhé půli Helena otěhotní, dokonce čeká dvojčata. Opět se tedy situace vyřeší kladně.

Dušan Hřebíček opět ztvárnil roli outsidera jako v *Ještěrech* a *Náměstí bratří Mašínů*, tentokrát mu ale chybí sebeironie. Do podřadné role venčiče psů se dostal kvůli rozchodu se svou bývalou ženou, z rozpadu vztahu se nedokázal vzpamatovat, a proto musel odejít z práce. Již za doby trvání manželství ji přestal milovat a upnul se na dceru, po rozvodu o ni přišel a z toho pramení jeho smutek. Nyní se ale situace zlepšila, „...vídám ji. Což donedávna nešlo. Proto jsem zešedivěl.“¹²³

Jedlíci čokolády stylem ztvárnění sice stojí proti *Akvabelám*, ale vývojem postav jsou protipólem *Náměstí bratří Mašínů*. Zatímco v *Náměstí bratří Mašínů* postavy stagnovali ve svých existencích, jejich život se nijak neposunul dopředu, v *Jedlících čokolády* se všechny postavy pohnou dál, zanechají za sebou smutnou minulost a vykročí vpřed.

---

¹²³

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 304.

11.3 Reflexe trapnosti lidské (české) povahy versus české sny

11.3.1 Akvabely

Drábek i Morávek se vyžívají ve ztvárnění trapnosti. V případě Akvabel to je pěvecké vystoupení učitelky Magdy, které ani tak nešlo o to, aby se zviditelnila, pouze si z legrace chtěla zkusit zazpívat na veřejnosti. Jejím opakem je Edita, Kajetánova milénka. Jejím snem je být na přední obálce časopisu a je ochotná pro to udělat maximum. Dále jsme svědky toho, jak Edita, coby Královna temných spádů, shromažďuje armádu voyerů, aby špehovala celebrity. Můžeme si položit otázku, zda jsou horší ti, kteří výsledky šmírování – bulvární časopisy vytváří, nebo ti, kteří je čtou. Právě tím, že poptáváme takovéto zboží, jsme součástí celého mediálního kolotoče.

Kajetán: Nestraš, že tohle čtou všichni! Tuhle vylízanost!

Edita: Všichni. A neohrnuj nos, ty uměleče, jenom díky těmhle časopisům ještě dneska lidi uměj číst. Jsou to takový naše slabikáře, víš?¹²⁴

11.3.2 Ještěři

Trapnost okamžiku překypuje na srazu žáků. Učitelka, která přišla na cizí večírek, je politováníhodná, rozhodně není terčem výsměchu. Opakem je bývalá předsedkyně třídy Yvonna chlubící se svou úžasnou rodinou. Když se ale dovídá, že její krásný manžel, který ji vzal na Makarskou i Seychely, ji už několik měsíců podvádí, s hysterickým brekem ze srazu utíká. Nakonec všechny „uzemní“ tím, že se ještě vrátí pro ták s chlebičky, které celé dopoledne připravovala.

Snem každého bylo někam to v životě dotáhnout. Jediní, kteří to ale dokázali, byli za své počínání po smrti staženi dolů, do pekla.

¹²⁴

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 11.

11.3.3 Náměstí bratří Mašínů

V této hře Drábek neaplikoval princip trapnosti pouze na postavy, trapné je i Vendelínovo nové povolání. Trapně zemřel muž, který byl zasypan hnojem. Avšak ani jedno nevzbuzuje výsměch.

Zapík, zpěvák, který byl idolem dívčích srdcí již před pěknou řádkou let, se nedokázal smířit se změnou doby. Svým vzezřením i chováním se snaží vrátit čas. Na plese se dostane do sporu s o generaci mladší dívkou, která nedokáže pochopit ani jeho pseudoangličtinu ani dobu jeho mládí. Ačkoli se mu dívka-kreveta nabízí, on po předchozím konfliktu přemítá o smrti a nakonec se vrací do dětství, kdy si ještě myslel, že dokáže změnit svět. Díky této výpovědi se z původně trapného zpěváka stane smutný doklad své doby.

Ve hře se vyskytuje velice podobný motiv voyerství jako v Akvabelách. Tentokrát k němu ale nikdo nikoho nenavádí. Únosce tramvaje pouze komentuje soudobý společenský stav.

*Bomber: ...Ale jsou to kecy, všichni se pakujou a choděj volepený a pokukujooou po sobě! Voni po sobě navzájem pokukujou, né, že né, a sledujou, co má ten druhej na sobě, a dívaj se na mě, se kterým si přísahali, že na tom neulítnou, dívaj se na mě, jak na socku, tak soustrastně, jelikož jsem prostě v lacinejch pár věcech...*¹²⁵

Vendelínova maska kapustňáka i jeho snové výjevy týkající se především moře odkazují k absurdní touze Čechů po moři, do nějž si promítají další nenaplněné sny. Hynek coby terorista chce s unesenou tramvají dojet na Náměstí bratří Mašínů až k moři. Oboje chápeme pouze jako metaforu. Mašínové symbolizují aktivitu v honbě za štěstím. Jsou tedy opakem protagonistů, stojících a nespokojených ve svých existencích. Jak uvádí dramaturgyně představení, Češi jsou poznamenáni tím, že nemají přístup k moři. Moře zde slouží jako symbol snu, kterého nedosahujeme a jsme tím traumatizováni.¹²⁶ „Ve hře

¹²⁵ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 163.

¹²⁶ Srov. Frydrych Gregorová, M.: Čechům chybí vlastní moře. In: *Divadelní program k představení Náměstí bratří Mašínů*.

pak toto trauma získává ještě obecnější význam a je doprovázeno strachem, že nenaplníme své životy smysluplným obsahem, že naše děti nebudou mít smysluplný vzor, který by mohly následovat, obavou, že zůstaneme zavření ve vlastních pastech.“¹²⁷

Nesmyslný Hynkův počin nevzbuzuje výsměch, je jen smutnou výpovědí nespokojeného jedince, který se tak jako bratři Mašínové chtěl prostřílet ke svému snu.

11.3.4 Noc ožvlých mrtvol

Reflexe trapnosti je zde zcela jasná a propojuje se i s lidskou touhou. Drábek poukazuje na špehování mediálně známých lidí. Zatímco v *Akvabelách* a *Náměstí bratří Mašíků* byly zdrojem časopisy, v *Noci ožvlých mrtvol* pracuje s televizním žánrem talk show, který tento trend zcela podporuje. Dokonce ho posouvá, protože do televizních show se často kromě známých umělců zvou lidé bizarní. Drábka zajímá, co je trapného na nás samotných, když nepřiměřeně oslavujeme známé osobnosti, když pátráme po intimnostech z jejich soukromého života a parazitujeme na nich. Proč je špehujeme a zároveň se chceme dostat na jejich místo. Tato tendence byla nejvíce patrná na postavě Edity v *Akvabelách*.

Edita: ...Zatím jsem jen tvoje dekorace, ale jsem kočka a byla jsem na přední stránce, takže za pár neděl budu odpovídat do všech možnejch anket a nikdo už se nebude ptát, kde jsem se vzala...¹²⁸

Faktem, že se Beverly po pauze stylizuje do Barbory Škrlové, autor připomíná trapné vyústění případu týrání chlapce. Toto Beverlyho převlékání chápeme jako narážku na společnost, ve které není problém udělat ze sebe třináctiletou dívku, splynout s davem a vyhnout se jakékoli kontrole ze strany úřadů a policie. Beverly se tedy před zombie uchrání tím, že na sebe vezme podobu někoho jiného, dosti bizarního.

¹²⁷ Frydrych Gregorová, M.: Čechům chybí vlastní moře. In: *Divadelní program k představení Náměstí bratří Mašíků*.

¹²⁸ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 11.

11.3.5 Jedlíci čokolády

Jedinou trapností či bizarností je důvod úmrtí otce, který se v šedesáti zabil v autošколе, a příčina Róziny nadváhy. Protože je celkové vyznění této tragikomedie kladné, souvisí s tím také reflexe spíše lidských snů. Opět tu narážíme na touhu po moři, kterou chápeme jako metaforu pro něco, čeho se nám nedostává.

Sam: Vůbec nevyházíš ven? Venku je spousta věcí přece.

Val: Afrika, kavárny, lyžování, koncerty, cukrárna, já vím.

Sam: Moře.

Val: Moře taky, já vím...¹²⁹

Ačkoli Valerie vůbec nevyhází z domu, je šťastná. Dokáže se nadchnout pro tu nejbanálnější věc, vše je pro ni dobrodružstvím. „Stříhání azurově modrého papíru nebo že proletí za oknem stehlík, pečení bábovky, čtení Morgensterna, představování si obrazců...¹³⁰ Tímto jejím přístupem, ve kterém pohrdá lidmi, kteří, ač trapně konzumují „velké“ zážitky, přesto nejsou šťastni, se velmi podobá Muži s vousy v *Náměstí bratří Mašínů*.

Úkolem a snem všech postav pak je vyrovnat se s utrpením a přijmout ztrátu.

---

¹²⁹ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 310.
¹³⁰ Ibidem, s. 310.

12 Shrnutí

Drábek ve všech svých dramatech kritizuje společnost, podlehnutí globalizaci a s tím související amerikanizaci života. Častým zdrojem kritiky jsou televizní show a bulvární časopisy, díky nimž se lidská intimita střetává s působením medializace. Postavy jsou rozděleny převážně na ty, které konzumnímu způsobu života podlehli, nebo naopak ty, které se proti němu bouří, či ho ironickým tónem komentují. V *Ještěrech* a *Náměstí bratří Mašínů* se objevila i kritika úpadku mezilidské komunikace.

Existenciální prvky, které se objevily ve všech dramatech, souvisí s faktem, že Drábkovými hrdiny jsou především lidé ve středním či starším věku. Ti řeší problém vyrovnání se s určitou etapou života a také s vědomím toho, že téměř ničeho nedosáhli. S outsiderstvím úzce souvisí i jejich pocit samoty.

Trapnost lidské povahy se váže na témata předešlá. Drábek často poukazuje na odkazy minulé doby. Tou jsou lidé často ovlivněni a z toho také pramení jejich často neuvědomělá trapnost. Spolu s těmi, kteří byli deformováni svou profesí, tito lidé nezbuzují výsměch, ale lítost až pochopení. Druhým typem trapnosti je honba za mediální slávou a naopak nesmyslné tíhnutí k voyerství. Lidským snem tedy je dosažení úspěchu, ať už profesního nebo v rodinném prostředí. Typicky český sen Drábek metaforicky označuje jako moře, to pak chápeme jako symbol pro cokoli, co se lidem nedostává a jehož deficit lidé silně pociťují.

13 Inspirace

V této kapitole se budeme věnovat inspirativním vlivům, které mohly přispět k vytvoření dramát. Nejprve zhodnotíme podněty námětové, poté se budeme věnovat vlivům jiných žánrů. Do této kapitoly řadíme také intertextualitu. Záměrným míšením textů, či jeho parodií Drábek dotváří charaktery některých postav, nejedná se ale o texty původní, proto je zařazujeme do této kapitoly.

13.1 Inspirace námětová

Ve hře *Akvabely* se objevuje fascinace vodou, toto téma ale nebylo umělecky ztvárněno poprvé, zmíníme např. Bessonův film *Magická hlubina*, či Andričovu povídku *Dovolená na jihu*.¹³¹

V textu *Ještěřů* je explicitně řečeno, že autor čerpá ze Zemanovy Cesty do pravěku. Ivan Žáček vidí inspiraci u Artura C. Clarca a Federica Felliniho.¹³² Fellini se ve svých dílech přiklání k fantazii a snům, jeho lyrizovaný neorealismus slouží jako kritika společnosti a právě tyto znaky – fantasknost a lyrizovanost – oba autory spojují.

Již zmíněné nacvičování divadla připomíná Janě Machalické scénku zkoušení Strakonického dudáka v Pecháčkových Básnících.¹³³

Drábek obsadil Dušana Hřebíčka do rolí Richarda v *Ještěrech* a Vendelína v *Náměstí bratří Mašínů*. Oba to jsou sebeironičtí, ale smutní muži podobní Woody Allenovi.

Autor ve svých hrách často využívá odkazů doby, ve které sám vyrůstal, např. sám zpěvák Zapík v *Náměstí bratří Mašínů* je narážkou na dobu normalizace.

Předobrazem Beverlyho Rodrigueze v *Noci ožvlých mrtvol* byl americký moderátor Andy Kaufman. Protože se jedná o společenský a politický kabaret, inspirací pro tvorbu byl

---

¹³¹ Srov. Kerbr, M.: Magičtí vodní cvičenci. *Divadelní noviny*, 14, 2005, č. 11. s. 5.

¹³² Srov. Žáček, I.: Tikají nám hodiny s nápísem Made in China. *Divadelní noviny*, 18, 2009, č. 12, s. 6.

¹³³ Srov. Machalická, J.: Řádění Husákovým dětí v pravěku. *Lidové noviny*, 22, 2009, č. 122, s. 11.

samotný stav společnosti. Drábek se nebojí ostré kritiky a využívá k ní skutečných mediálně známých postav.

Petr Mareček se domnívá, že pro vytvoření tohoto kabaretu Drábkovi posloužila jeho znalost tvorby Monty Pythonů, bez které „...by asi těžko tatíček Masaryk tančil charleston při obskurní verzi hitu Britney Spearsové“¹³⁴

Sám autor prozradil hned několik filmů, kterými se nechal inspirovat při tvorbě *Jedlíků čokolády*. Je to především *Láska nebeská* Richarda Curtise, *Hana a její sestry* od Woody Allena, dále *Vše o mé matce* nebo *Mluv s ní* od Pedra Almodóvara. Také *Zimní host* Alana Rickmana a *Tajnosti a lži* Mikea Leigha. Nesmíme opomenout ani Čechovovo drama *Tři sestry*.¹³⁵

Ve scénické poznámce je vložen pokyn, že interiér domu se má nést v duchu *Nauky o snech* či *Amélie z Montmartru*.

13.2 Inspirace žánrová

Struktura hry *Akvabely* je rozdělena do 15 obrazů. Režisér Morávek mezi některé z nich umístil reklamy. Tato část je ale nejvíce kritizována.¹³⁶ Drábkovo drama je kompozičně rozčleněné, inspirací pro to mu byl film. Jak uvádí Lenka Jungmannová: „Přejímání filmových postupů je trendem nové vlny českého dramatu a současného divadla vůbec.“¹³⁷

Drábek vytvořil Kajetána jako moderátora televizní hudební show, v současnosti velmi oblíbený formát show lidé vyhledávají především pro zviditelnění se. Tento rys Drábek kritizuje nejenom v *Akvabelách*, ve kterých staví na absolutním zesměšnění soutěžící, ale také ho paroduje v *Noci ožvlýchlých mrtvol*.

¹³⁴ Mareček, P.: Drzý humor umí znepokojit. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 47, s. B5.

¹³⁵ srov. Gregorová Frydrych, M.: Rozhovor s autorem a režisérem Davidem Drábkem. In: Bidlasová, M.: *Tisková zpráva: Jedlíci čokolády*.

srov. Paterová, J.: Tragikomická pánská jízda. Vladimír Morávek režíruje v Hradci Králové *Akvabely* Davida Drábka. *Lidové noviny*, 18, 2005, č. 105, s. 4.

¹³⁷ Jungmannová, L.: *Smutek zlobivého děčka (Doslov)*. In: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Akropolis, Praha 2011, s. 325.

Souhlasíme s Petrem Marečkem, který ve svém článku popisuje formu *Ještěřů* jako blízkou tvorbě Semaforu.¹³⁸ Blízkostí chápeme kombinaci písní a scének, které jsou pro Semafor typické.

Jan Kerbr se v Divadelních novinách vyjadřuje k *Náměstí bratří Mašínů* takto: „Fabule je prošpikována bizarně kabaretními postupy.“¹³⁹ Myslíme si, že tím měl Kerbr na mysli převážně vložené hudební číslo v podání Zapíka. Jeho osobní interpretace známé písně je typicky kabaretní výstup.

Kabaret je divadelní žánr, který je vytvořen řadou převážně komediálně laděných výstupů a čísel. „Není vždy jen jednostranně zábavný, může mít i nezpochybnitelné umělecké, společenskoapelační funkce.“¹⁴⁰ Je pro něj typický komornější prostor s nevýrazným oddělením jeviště od hlediště a kontakt s publikem. Výrazná je zde hudební složka, typické jsou šansony, kuplety či parodie tzv. vyšších žánrů. Jejich interpretace je často osobní a autentickou prezentací. Kabaret vyrůstá z génia loci určitého místa. Je zvláštním případem autorského divadla.¹⁴¹ Tato interpretace kabaretu odpovídá *Noci ožvlých mrtvol*.

Drábek poukazuje na to, že při tvorbě *Noci ožvlých mrtvol* se nechal inspirovat horory všech kategorií.

Celý kabaret odpovídá žánru coolness dramatu, které přineslo na jeviště tabuizovaná témata jako např. sex, homosexualitu či drogy. Dalšími charakteristickými tématy jsou násilí, odcizenost, izolace, beznaděj, zoufalství a kritika konzumní společnosti. To vše v *Noci ožvlých mrtvol* nalezneme také. Autoři coolness dramatu se často inspiroují filmem, což značí krátké scény, rychlé střihy, prolínání dějových linií, a také se hlásí ke tvorbě Quentina Tarantina. Dominantním žánrem coolness dramatiky je černá groteska, pro kterou je typický černý humor. Narozdíl od světové coolness dramatiky, ve které autoři popisují vykořeněného silně znuděného hrdinu ve střetu se společností, čeští autoři ho zasazují do rodinného prostředí. To je pak zdrojem nejrůznějších traumat.¹⁴² Tím, že se

¹³⁸ Srov. Mareček, P.: Drábkovi Ještěři královsky baví. *Mladá fronta Dnes*, 20, 2009, č. 131, s. D11.

¹³⁹ Kerbr, J.: Hvězda, či snad kříž? *Divadelní noviny*, 18, 2009, č. 18, s. 7.

¹⁴⁰ Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 135.

¹⁴¹ Srov. Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 135–137.

¹⁴² Srov. Divadlo Petra Bezruče. *Tatka střílí góly*. Cool / coolness dramatika: *Bezruči.cz* [online, citováno 30. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezruči.cz/hra/tatka-strili-goly/>>.

ptá, kam svět spěje, jestliže si nerozumíme ani v rodinném prostředí, navazuje černá groteska na absurdní drama.

Rodinu, jako zdroj traumatu, nacházíme u Reného. Dominantní matka svou nenávist vůči mužům uplatňovala při výchově syna a nemůže se smířit s tím, že potomek její homosexuální výchovu odmítá.¹⁴³

V *Jedlících čokolády* se Drábek nechal inspirovat romantickými komediemi. Výše jsme se zmínili o tom, že je připodobňuje k pohádkám. Stěžejní pro tento žánr je vyústění v kladný konec, zlo musí být definitivně potlačeno. Pohádkovost je také evokována magickým číslem – Valerie se odhodlala vyjít ven z domu až po třetím obléknutí růžového kostýmu. Stejně jako v *Zlatovlásce* pomáhala Jiříkovi moucha s výběrem správné princezny, také v *Jedlících čokolády* pomůže Valerii s volbou zvíře – Helenin pes pan Majer, čímž autor naráží na pohádku *Arabela*.

V pohádkách a pohádkových dramatech se rovněž pracuje se základními znaky melodramatičnosti, tj. působením na emoce, opakováním mýtů o utrpení a vzkříšení a útekem do fikčních světů.¹⁴⁴ Všechny tyto postupy jsou pro Drábka typické, a to nejen v základních, ale především ironizovaných variantách. Postmoderním způsobem je tedy tradiční žánr využit tak, aby svou deformovanou formou dokázal tlumočit problémy současného světa.

13.3 Intertextualita

V textu *Ještěři* jsme našli velké množství odkazů k jiným uměleckým dílům a umělcům samotným. Asi nejkomičtější výstupem celé hry je mučení oběti, při kterém Pan Zelený nedokonale cituje Jana Wericha. Upozorňuje zajatce, že umělec je pro něj „Werich! Pan Jan Herec Werich!“¹⁴⁵ a aby byla zesílena mučencova méněcennosti je po otevření krabice upozorněn, že „To je pizza. Pro tebe Pan Pizza. Pan Guiseppe Pizza!“¹⁴⁶ Učitelka, která omylem zavítala na cizí třídní sraz, opuštěná na chodníku začne recitovat

¹⁴³ Až do krajnosti dovedl literární archetyp rodiče např. Pitínský, který ho popisuje jako vraždu schopného pro udržení rodinného stereotypu.

¹⁴⁴ Srov. Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004, s. 177.

¹⁴⁵ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Praha, Akropolis 2011, s. 96.

¹⁴⁶ Ibidem, s. 96.

Cestičku k domovu od Karla Václava Raise. Tímto jen autor poukazuje na její profesní degeneraci a neschopnost normální komunikace. Již jsme zmínili, že Ludkova žena Silva svému muži odpovídá úryvky známých písní, např. od Hany Zagorové. V tomto případě Drábek vystavěl postavu na parodii intertextuality. Stejně jako v *Akvabelách* či *Náměstí bratří Mašínů* použil i zde autor odkaz minulé doby. Představení je například uvedeno písní *Pojďte s námi do pohádky* dětského televizního pořadu *Rozmarýnek*.

V *Noci oživlých mrtvol* reaguje Reného otec na debatu o ženách citátem od Exuperyho. „Žena muže vykrádá pro svůj dům.“ Tato replika není nijak důležitá pro vytvoření charakteru postavy, jen podtrhuje manželův negativní vztah ke své partnerce.

V kabaretu také zazní dvě dětské říkanky. Honzo, vstávej a Černoušek bubu, k jejich funkci v textu jsme se již vyjádřili výše.

Společnou zálibou Rózy a Ludvíka v *Jedlících čokolády* jsou filmy, ty, jak jsme již zmiňovali, mají důležitou roli – mohl díky nim vzniknout nový vztah. Nalezneme zde aluze na následující, převážně evropské filmy: *Čokoláda* (tematická aluze), díky herečce tohoto filmu Juliette Binocheové je zmiňován i *Anglický pacient* (s tím mají *Jedlíci čokolády* společné téma péčování o nemocného), *Husar na střeše* a *Tři barvy: Modrá*. Skrze další herečku *Čokolády* Carrie-Anne Mossovou je zmiňován film *Sněhový dort*. Jako Terry Jones ve *Smyslu života* prý skončí Róza, pokud nepřestane s přejídáním. Oblíbenými snímky Rózy i Ludvíka jsou *Tajnosti a lži* a *Zimní host*. Mnoho dalších filmů je evokováno či citováno jen okrajově. Z pohádek je zmiňována *Zlatovláska* (výběr zachránivšího) a *Arabela* (Helenin pes se jmenuje pan Majer).

Některé z postav *Jedlíků čokolády* dokonce citují filmové úryvky. Nevidíme v tom ale parodii, na jejímž základě Drábek vystavěl například Silvu v *Náměstí bratří Mašínů*.

Róza: *Pustíme si Ghost Doga? „Duch doby se už nikdy nevrátí. Vše spěje ku konci. Proto je důležité zažít to nejlepší ze své generace.“*

Hela: *No, hlavně, že se tím řídíš, vid’?...¹⁴⁷*

---

¹⁴⁷ Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Praha, Akropolis 2011, s. 295.

ZÁVĚR

Cílem naší práce byla analýza tzv. druhého tvůrčího období režiséra a dramatika Davida Drábka, které se váže na jeho působení v Klicperově divadle v Hradci Králové.

Zkoumání jsme kromě samotných dramát podrobili i inscenační prvky, které je po významové stránce dotvářejí. Z analýzy rovněž vyplynuly tři klíčové tematické okruhy, které lze ve hrách vysledovat a v rámci nichž jsme je následně komparovali. Jsme si vědomi toho, že jsme nezohlednili všechny prvky, které formují inscenaci či představení, jako jsou např. režie, dramaturgie, herectví, světla aj., to ale nebylo naším cílem. Vědomě jsme se snažili neformulovat práci jako teatrologickou, nýbrž literárněvědnou. Zajímaly nás tedy především ty složky jevištního tvaru, které podle našeho mínění a v Drábkově případě nejzřetelněji posouvají či konkretizují významy původního textu.

Analýza postav, scény, hudby, kostýmů, jazyka a stylu nám pomohla určit výrazné rysy, které jsou pro Drábkovu tvorbu typické. Shledali jsme mj., že hrdiny jeho dramát jsou převážně outsideři ve středních letech (v případě *Náměstí bratří Mašínů* o generaci starší), kteří jsou nespokojeni s dosavadním životem a hledají z něj únik. Zatímco někteří jej nalézají v „alternativním“, druhém světě, který je pro ně vysvobozením, jiní jej naopak opouštějí a začínají žít život běžný.

Scéna bývá převážně neokázalá, tvořena je většinou jedním určujícím znakem. Často se zde vyskytují naddimenzované rekvizity či kulisy se symbolickým významem. Typický je pohled do již zmiňovaného „alternativního“ světa, do něž se některé z postav uchylují a který nám umožňuje zachytit jiná optika pohledu.

Kostýmy jsou převážně civilní, distinktivní jsou pouze kostýmy těch postav, které se od ostatních svou podstatou odlišují. Snové výjevy jsou většinou reprezentovány postavami se surreálními maskami.

Pro hudbu je typické, že je většinou tvořena několika základními melodiemi, doplněnými o hudební vložky jiných interpretů, a vždy koresponduje s celkovým vyzněním hry. Mezi často využívané řadíme písně skupiny Sto zvířat, jejíž textař Tomáš Belko je také autorem textů k muzikálu *Ještěři*. Král se jako autor scénické hudby narodil od Pavlíčka drží Drábkových pokynů či rad z autorských a scénických poznámek.

Postavy až na několik málo výjimek mluví obecnou češtinou s vulgarismy. Specifická je romantická komedie *Jedlíci čokolády*, která je výpovědí o tzv. ženském světě, proto je i mluva upravena do něžnější podoby. Jazyková a situační komika je často vytvořena implikováním mylných interpretací, homofonií, neologismy, ironií a černým humorem. Spolu s bizarností a absurditou tvoří výše zmiňované prvky svérázný humor v kontrastu k někdy až lyrizovanému pojetí, které je prezentováno metaforickým jazykem, obrazotvorností a neotřelými přirovnáními.

Témata, která jsme shledali stěžejními, se ve větší či menší míře vyskytují u všech analyzovaných dramát. Za znaky Drábkovy rukopisu tedy považujeme explicitní kritiku masmédií, konzumního života a úpadku mezilidské komunikace; existenciálně laděná témata, s čímž souvisí již zmiňovaná krize středního věku a stárnutí, ale také osamělost a uvědomění si zbytečnosti dosavadního bytí; reflexi trapnosti lidské povahy a českých snů. Všechny tři tematické okruhy se však tvůrčím způsobem prolínají v jednotlivých motivech.

Typickým českým snem je moře, do nějž si lidé promítají nenaplněné sny a které autor chápe jako metaforu pro cokoli, čeho se nám nedostává a jsme tím traumatizováni. Češi si jsou vědomi tohoto deficitu a jsou jím také značně poznamenáni. Další výrazný sen postav souvisí s jejich ctižádostivostí, prezentuje přání něčeho významného v životě dosáhnout a nemuset se za sebe stydět. V *Akvabelách* a *Noci ožvlých mrtvol* se lidská touha po mediální slávě propojuje s trapností. Drábek i Morávek s oblibou vykreslují lidskou trapnost, je však třeba zmínit, že se vyskytuje v dvojí podobě. V té první, v níž jsou lidé deformováni dobou, ve které vyrůstali, nebo povoláním, které celý život vykonávali, ač vystavěni trapným situacím, nevzbuzují výsměch, naopak pochopení až lítost. Druhým typem trapnosti je ta, která je škodlivá. Drábka zajímá, co je trapného na nás samotných, když pátráme po životě mediálně známých lidí a přejeme si být na jejich místě. Proč je až nesmyslně oslavujeme a pídíme se po intimnostech z jejich života, čímž zabíráme místo zážitkům skutečným, na které nám nezbývá čas.

Inspirační vlivy u Drábkových her jsme rozdělili na námětové a žánrové. Za dominantní považujeme mj. žánry filmové (např. romantická komedie, horor, dobrodružný film), jež autor tradičně postmoderně deformuje a přepisuje do podoby, která nejlépe reflektuje současný stav světa. Inspiraci lze však vysledovat také v kabaretu a revue, kterým se Drábek věnoval horlivěji v prvním tvůrčím období. Z nich si ponechal především otevřenou formu her, to znamená, že jednotlivé části mohou existovat jako

samostatná dramatická díla bez ohledu na kontext. Dobově typická je samozřejmě silná antiiluzivnost a rovněž ironie, s níž je ke všem textovým prototypům přistupováno.

Tím, že Drábek neustále opakuje svá témata a doplňuje je o cizí citace, jen zesiluje apel na člověka-konzumenta a doufá, že po seznámení se s jeho tvorbou u něj nastane uvědomění si vlastních chyb a katarze.

Seznam použité literatury

Primární literatura:

Drábek, D.: *Aby se Čechům ovary zachvěly*. 1. vydání. Atlantis, Praha 2011.

Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol*. (záskoková kniha), nepublikovaný písemný záznam.

Audiovizuální záznamy představení Klicperova divadla v Hradci Králové:

Drábek, D.: *Akvabely* (režie Vladimír Morávek).

Drábek, D.: *Ještěři* (režie David Drábek).

Drábek, D.: *Náměstí bratří Mašínů* (režie David Drábek).

Drábek, D.: *Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze* (režie David Drábek).

Drábek, D.: *Jedlíci čokolády* (režie David Drábek).

Sekundární literatura:

Knihy a studie:

Bernard, J.: *Co je divadlo*. 1. vydání. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1983.

Drábek, D.: *Hořící žirafy; Jana z parku; Kosmická snídaneč aneb Nebřenský;...* 1. vydání. Větrné mlýny, Brno 2003.

Hořínek, Z.: *Cesty moderního dramatu*. 1. vydání. Nakladatelství studia Ypsilon, Praha 1995.

- Hruška, P. et al.: *V souřadnicích volnosti. Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. 1. vydání. Academia, Praha 2008.
- Jungmannová, L.: Dramatika Davida Drábka aneb Kritika mcdonaldizace. In: *Bohemica Olomucensia*, 2, 2010, č. 4, s. 145–148.
- Kracík, V.: *Dramatické texty Davida Drábka*. Nepublikovaná magisterská diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vedoucí práce: Tatjana Lazorčáková. Olomouc 2007.
- Mocná, D. – Peterka, J.: *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vydání. Paseka, Praha 2004.
- Pavlovský, P. et al.: *Základní pojmy divadla. Teatrogický slovník*. 1. vydání. Libri a Národní divadlo, Praha 2004.
- Ptáčková, V. – Příhodová, B. – Rybáková S.: *Český divadelní kostým*. 1. vydání. Nakladatelství divadelní literatury Pražská scéna, Praha 2011.
- Rejzek, J.: *Český etymologický slovník*. 1. vydání. Leda, Voznice 2001.
- Rimmon-Kenanová, S.: *Poetika vyprávění*. 1. vydání. Host, Brno 2001.
- Šomrová E.: *Česká divadla: Encyklopedie divadelních souborů*. 1. vydání. Divadelní ústav, Praha 2000.
- Žantovský, M.: *Woody Allen*. Československý filmový ústav, Praha 1990.

Divadelní programy k představením a tiskové zprávy:

Bidlasová, M.: Tisková zpráva: Jedlíci čokolády. *Klicperovodivadlo.cz* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/repertoar.htm>>.

Slouková, J.: Tisková zpráva: Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze. *Klicperovodivadlo.cz* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.klicperovodivadlo.cz/repertoar.htm>.

Program Klicperova divadla k představení *Akvabely*.

Program Klicperova divadla k představení *Ještěři*.

Program Klicperova divadla k představení *Náměstí bratří Mašínů*.

Program Klicperova divadla k představení Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze.

Program Klicperova divadla k představení *Jedlíci čokolády*.

Reakce v periodikách:

Akvabely:

Kerbr, M.: Magičtí vodní cvičenci. *Divadelní noviny*, 14, 2005, č. 11, s. 5.

Král, K.: Nakup a plav! Hypermarket v Bratislavě a Akvabely v Hradci. *Svět a divadlo*, 16, 2005, č. 5, s. 62–71.

Kříž, J. P.: Morávek se rozloučil s Klicperovým divadlem. Posledním hradeckým počinem famózního režiséra byly Akvabely Davida Drábka. *Právo*, 15, 2005, č. 134, s. 14.

Mareček, P.: Akvabely jsou nesmírně silnou a smutnou komedií. *Mladá fronta Dnes*, 16, 2005, č. 109, s. 11.

Paterová, J.: Tragikomická pánská jízda. Vladimír Morávek režíruje v Hradci Králové Akvabely Davida Drábka. *Lidové noviny*, 18, 2005, č. 105, s. 4.

Skokanová, E.: Život jako synchronizované plavání. *Hradecké noviny*, 14, 2005, č. 102, s. 10.

Tichý, Z. A.: Když milujete vodu. *Reflex*, 16, 2005, č. 19, s. 66.

Ještěři

Adámková, T.: Ještěrem za každou cenu. *Nekultura.cz* [online]. 9. 8. 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.nekultura.cz/divadlo-serial-mimoprazsky-rozcestnik/jesterem-za-kazdou-cenu.html>*Nekultura.cz*>.

Frydrych Gregorová, M. – Slouková, J. – Gregor, J.: Ještěři. *POT&LESK* [online]. 5/2009, č. 5, s. 4, 5. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/POT&LESK-cislo-05.pdf>>.

Frydrych Gregorová, M. – Slouková, J. – Gregor, J.: První český dinosaur objeven pod základy Klicperova divadla v Hradci Králové. *POT&LESK* [online]. 6/2009, č. 6. s. 10–13. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/POT&LESK-cislo-06.pdf>>.

Machalická, J.: Řádění Husákovým dětí v pravěku. *Lidové noviny*, 22, 2009, č. 122, s. 11.

Mareček, P.: Drábkovi Ještěři královsky baví. *Mladá fronta Dnes*, 20, 2009, č. 131, s. D11.

Rejžek, J.: Volím Ještěry. *Lidové noviny*, 21, 2010, č. 122, s. 11.

Reslová, M.: Dětinská taškařice se v Hradci zvrhne v brutální realitu. *Hospodářské noviny*, 53, 2009. č. 100, s. 12.

Žáček, I.: Tikají nám hodiny s nápisem Made in China. *Divadelní noviny*, 18, 2009, č. 12, s. 6.

Náměstí bratří Mašínů

Frydrych Gregorová, M.: Čechům chybí vlastní moře. *POT&LESK* [online]. 8/2009, č. 8, s. 8. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/POTLESK-cislo-08.pdf>>.

Kerbr, J.: Hvězda, či snad kříž? *Divadelní noviny*, 18, 2009, č. 18, s. 7.

Macháček, M.: Tam na tom náměstí, kde daří se snům. *RozRazil* [online]. 22. 5. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.rozrazilonline.cz/clanky/390-Setkani-Stretnutie-den-paty-Tam-na-tom-namesti-kde-dari-se-snum>>.

Mareček, P.: Mašíni jsou hrou roku 2009. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 51, s. B4.

Mareček, P.: Když za smíchem je soucit. *Mladá fronta Dnes*, 20, 2009, č. 245, s. C5.

Reslová, M.: Mašíni v nás: Klicperovo divadlo uvedlo Náměstí bratří Mašínů; Typickou cestu Čecha za snem líčí jako nehybnost. *Hospodářské noviny*, 53, 2009, č. 199, s. 15.

Švejda, M. J.: Náměstí bratří Mašínů. Vzor Drábek vzor Morávek. *Svět a divadlo*, 21, 2010, č. 2, s. 30-36.

Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze

Just, V.: Z českých luhů a hájů. David Drábek uvedl v Hradci Králové svou country show Noc ožvlých mrtvol. *Lidové noviny*, 23, 2010, č. 47, s. 9.

Mareček, P.: Drábek umí chytrou satiru. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 44, s. D5.

Mareček, P.: Drzý humor umí znepokojit. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 47, s. B5.

Mareček, P.: Když do show vtrhnou zombie. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 41, s. B5.

Reslová, M.: Kabaret? Šéf Klicperova divadla si může dovolit vše, i Noc ožvlých mrtvol. *Hospodářské noviny*, 2010, č. 45, s. 10.

Slouková, J.: Noc ožvlých mrtvol. *POT&LESK* [online]. 2/2010, č. 2, s. 6–11. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/POTLESK-2010-02.pdf>>.

Soprová, J.: Ožvlé mrtvoly dopřejí divákům skutečně „hustý“ zážitek. *Rozhlas.cz* [online]. 23. 2. 2010. [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z WWW:

<http://www.rozhlas.cz/mozaika/recenze/_zprava/ozivle-mrtvoly-dopreji-divakum-skutecne-husty-zazitek--698574>.

Varyš, V.: Divadelní horor. David Drábek mezi fetujícími důchodci a zombies. *Týden.cz* [online] 2. 8. 2011. Dostupné z WWW:

<http://www.klicperovodivadlo.cz/noc_om_rec2.htm>.

Jedlíci čokolády

Just, V.: Tři sestry vzor 2011: Klicperovo divadlo v Hradci Králové uvedlo novou hru Davida Drábka – Jedlíky čokolády. *Lidové noviny*, 24, 2011, č. 142, s. 9.

Kerbr, J.: Před odtučňovací kúrou. *Divadelní noviny*, 20, 2011, č. 12, s. 5.

Kříž, J. P.: Její G bod byla moje kreditka. *Literární noviny*, 52, 2011, č. 27, s. 12–13.

Mareček, P.: Beznadějný romantik slibuje něhu a křehkost. *Mladá fronta Dnes*, 22, 2011, č. 117, s. 5. Mareček, P.: Pokrm uvařený na výbornou. *Magazín Víkend DNES*, 5/2011, s. 35.

Reslová, M.: Jedlíci čokolády: Drábkova hra servíruje menu s příchutí Čechova i Woodyho. *Hospodářské noviny*, 55, 2011, č. 101, s. 12.

Rozhovory:

Balíčková, A.: Mé hry jsou vtipné, ale ne veselé. *A2* [online]. 2, 2006, č. 16, s. 15. [citováno 7. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.advojka.cz/archiv/2006/16/me-hry-jsou-vtipne-ale-ne-vesele>>.

Česká televize: *Před půlnocí: Rozhlasové hry 21. století*. [online]. 19. 2. 2011. Dostupné z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095690193-pred-pulnoci/211411058370216/>>.

Hradecká internetová televize: *Jedlíci čokolády v Klicperově divadle*. [online] 18. 5. 2011. Dostupné z WWW: <<http://hkhit.org/Reportaze/Kultura/Jedlici-cokolady-v-Klicperove-divadle.aspx>>.

Libánek, T.: Jsem autor-tampon. Vjemy netřídím. *Sedmička* [online]. 23. 6. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.klicperovodivadlo.cz/David_Drabek_rozhovor.htm>.

Mareček, P.: Dělán divadlo, jak mi zobák narostl. Rozhovor s Davidem Drábkem... *Mladá fronta Dnes*, 20, 2009, č. 117, s. C5.

Mareček, P.: Do Hradce jsem se zamiloval. *Mladá fronta Dnes*, 12. 1. 2009, s. 5.

Mareček, P.: Dnes už dělám jen to, čemu věřím. *Mladá fronta Dnes*, 16, 2005, č. 284, s. 9.

Mareček, P.: Loni se toho seběhlo hrozně moc. *POT&LESK* [online]. 5/2010, č. 5, s. 8–9.

Dostupné z WWW: <http://www.klicperovodivadlo.cz/Potlesk_05_2012.pdf>.

Mareček, P.: Na Kliceprovo divadlo jsem pyšný. *Mladá fronta Dnes*, 21, 2010, č. 142, s. B4.

Mareček, P.: Tragikomickým žánrem jsem nasáklý jako knot petrolejem. *Mladá fronta Dnes*, 27. 9. 2010, s. 4.

Mareček, P. Uspokojujeme se, ale štěstí chybí. *Mladá fronta Dnes*. 22, 2011, č. 140, s. B5.

Nováková, Z.: Nefalšovaný superman. *Xantypa*, 14, 2009, s. 78–80.

Reslová, M.: Chtěl bych být neomalený a nesmlouvavý, říká mladý divadelník.

Hospodářské noviny, 53, 2009, č. 167, s. 12.

Slouková, J.: Za „drábkovské“ texty ručím! Rozhovor s Darkem Králem. *POT&LESK* [online]. 5/2009, č. 5, s. 9–11. Dostupné z WWW: <<http://www.klicperovodivadlo.cz/POT&LESSlo-05.pdf>>.

Jiné:

Dilia: Synopse Náměstí Bratří Mašínů [online, citováno 2. 5. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.dilia.cz/synopsis/show/id/1131>>.

Divadlo Petra Bezruče. Taťka střílí góly. Cool/coolness dramatika: *Bezrucí.cz* [online, citováno 30. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezrucí.cz/hra/tatka-strili-goly/>>.

Jungmannová, L.: Dnešní divadlo současnou hru nepotřebuje. *Labyrint Revue*, 1999, č. 5/6, s. 180–185.

Jungmannová, L.: Jak napsat hru nové vlny. *A2*, 2006, č. 16, s. 16–17.

Just, V.: Tápavé hledání stylu. Nad texty a jejich inscenacemi ze soutěže o Cenu Alfréda

Kadlecová, K.: Zatřást českým ovarem! *Reflex*, 22, 2011, č. 47, s. 47–48.

Kříž, J. P.: Spor o vraha Roberta Zucca. *Novinky.cz* [online]. 23. 1. 2003. [citováno 10. 5. 2012]. Dostupné z WWW:

<<http://www.novinky.cz/kultura/1327-spor-o-vraha-roberta-zucca.html>>.

Machalická, J.: Divadelní hry. *Lidové noviny*, 16, 2003, č. 193, s. 20.

Mikulka, V.: David Drábek a jeho opiáty. *Divadelní noviny*, 2002, č. 16, s. 13.

Reslová, M.: Obraz záznam nebo komentář doby? *Svět a divadlo*, 6, 1995, č. 2, s. 70–80.

Radoka. *Divadelní noviny*, 1995, č. 19, s. 10.

Švejda, M. J.: Hry Davida Drábka: první bilance. *Divadelní noviny*, 2003, č. 15, s. 11.

Anotace

Autor práce:	Veronika Bečková
Název katedry a fakulty:	Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.
Název práce:	Dramatika Davida Drábka v Klicperově divadle
Vedoucí práce:	Mgr. Lenka Pořízková
Počet znaků:	121 496
Počet příloh:	2
Počet titulů použité literatury:	86
Klíčová slova:	David Drábek, Klicperovo divadlo, autorské divadlo, epické divadlo, kabaret, coolness drama, kritika, existenciální prvky, trapnost, sen

Bakalářská práce se zabývá analýzou tzv. druhého tvůrčího období Davida Drábka, které je spojováno s jeho působením v Klicperově divadle v Hradci Králové. Předmětem práce je analýza her: *Akvabely*, *Ještěři*, *Náměstí bratří Mašínů*, *Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodrigueze* a *Jedlíci čokolády*. Práce primárně vychází z textů, které jsou zaznamenány v antologii *Aby se Čechům ovary zachvěly (hry 2003–2011)* a ze „záskokové knihy“, která je až výsledným zápisem kabaretu *Noc ožvlých mrtvol*, s přihlédnutím k těm prvkům představení, které dramatický text podporují, nebo ho naopak potlačují.

Analýza postav, scény, hudby, kostýmů a jazyka společně s tematickým rozbořením, do něhož byla zvolena tři hlavní témata – kritika masmédií, konzumního života a úpadku mezilidské komunikace; existenciální prvky; reflexe trapnosti lidské (české) povahy v konfrontaci s českými sny – poslouží k vysledování specifických rysů Drábkovy rukopisu.

Key words:	David Drábek, The Klicpera Theatre, authorial theatre, epic theatre, cabaret, coolness drama, review, existential elements, embarrassment, dream
------------	--

The thesis deals with the analysis of so called the second creative period of David Drábek. This period is connected with his working in the Klicpera Theatre in Hradec Králové. The main theme is analysis of the following plays: *Akvabely*, *Ještěři*, *Náměstí bratří Mašínů*, *Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Beverlyho Rodriguez* and *Jedlíci čokolády*. It is primary based on the texts that are recorded in the anthology and on “the alternative book”, that is actually the final record of the cabaret *Noc ožvlých mrtvol*, considering these elements of the performance, that dramatically sustain or on the contrary suppress the text.

The analysis of characters, stage, music, costumes and the language together with the thematic analysis, into which were chosen three main topics – review of mass medium, consume society and decline of interpersonal communication: existential components, reflexion of embarrassment of human (Czech) nature versus Czech dreams it benefited to the discovering of specific features of Drabek touch.

PŘÍLOHY

1 Režie Davida Drábka:

Drábek, D.: *Hořící žirafy*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 16. 12. 1993.

Drábek, D.: *Jana z parku*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 21. 4. 1995.

Drábek, D.: *Vařila myšička myšičku*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 6. 5. 1996.

Drábek, D.: *Kosmická snídaneň aneb Nebřenský*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 5. 6. 1997.

Drábek, D.: *Švédský stůl*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 25. 3. 1999.

Drábek, D.: *Kostlivec v silonkách*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 13. 12. 1999.

Drábek, D.: *Kozlí muž*. Divadlo Studna. Premiéra: 26. 3. 2000.

Kraus, J.: *Nahniličko*. Severomoravské divadlo Šumperk. Premiéra: 7. 4. 2001.

Drábek, D.: *Pyšná princezna*. Divadlo Studna. Premiéra: 12. 10. 2002.

Drábek, D.: *Kostlivec: Vzkříšení*. Studio Hořící žirafy. Premiéra: 1. 2. 2003.

Drábek, D.: *Malá žranice*. Západočeské divadlo Cheb. Premiéra: 22. 3. 2003.

Hrubín, F.: *Kráska a zvíře*. Severomoravské divadlo Šumperk. Premiéra: 19. 9. 2003.

David D.: *Heuréka*. Divadlo Studna. Premiéra: 27. 9. 2003.

Masteroff, J. – Ebb, F. – Kander, J.: *Cabaret*. Severomoravské divadlo Šumperk.
Premiéra: 11. 9. 2004.

Drábek, D.: *Čtyřlístek!* Minor. Premiéra: 28. 11. 2004.

Robbins, N.: *Hrobka s vyhlídkou*. Horácké divadlo Jihlava. Premiéra: 5. 2. 2005.

Drábek, D.: *Žabikuch*. Studio Citadela. Premiéra: 21. 2. 2005.

Drábek D, a kol.: *Děvčátka s mozky*. Malé Vinohradské divadlo. Premiéra: 6. 6. 2005.

Čapek, K.: *R. U. R.* Klicperovo divadlo. Premiéra: 3. 12. 2005.

Drábek, D.: *Sněhurka – Nová generace*. Minor. Premiéra: 26. 2. 2006.

Drábek, D.: *Planeta opic aneb Sourozenci Kaplanovi mezi chlupatci*. Minor. Premiéra:
19. 11. 2006.

Shakespeare, W.: *Macbeth*. Klicperovo divadlo. 17. 3. 2007.

Drábek, D. a kol.: *Berta (od soumraku do úsvitu)*. Malé Vinohradské divadlo. Premiéra:
27. 3. 2008.

Stroupežnický, L.: *Furianti*. ND v Brně. Mahenova činohra. Premiéra: 30. 5. 2008.

Čapek, K.: *Věc Makropulos*. Divadlo na Vinohradech. 24. 10. 2008.
Drábek, D.: *Ještěři*. Klicperovo divadlo. Premiéra: 23. 5. 2009.
Drábek, D.: *Náměstí bratří Mašínů*. Klicperovo divadlo. Premiéra: 10. 10. 2009.
Drábek D. a kol.: *Noc ožvlých mrtvol v televizní country-show Bevrlyho Rodrigueze*.
Klicperovo divadlo. Premiéra: 20. 2. 2010.
Drábek, D.: *Hračky*. Minor. Premiéra: 30. 5. 2010.
Drábek, D. – Doyle, A. C.: *Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen*. Premiéra: 18. 12. 2010.
Drábek, D a kol.: *Zvířata na toustech*. Malé Vinohradské divadlo. Premiéra: 24. 3. 2011.
Drábek, D.: *Jedlíci čokolády*. Klicperovo divadlo. Premiéra: 21. 5. 2011.
de Beaumarchais, P. A. C.: *Figarova svatba*. Klicperovo divadlo. Premiéra: 17. 12. 2012.
Drábek, D.: *Koule*. Klicperovo divadlo. Premiéra: 12. 5. 2012.

2 Akvabely – zahraniční inscenace

Pływanie synchroniczne: Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu

Režie: Janusz Łagodziński.

Překlad: Krystyna Krauze

Premiéra: 20. 9. 2008

Pływanie synchroniczne: Lubuski Teatr w Zielonej Górze

Režie: Braňo Mazúch

Překlad: Krystyna Krauze

Premiéra: 13. 11. 2009

Kunstschwimmer: Hessisches Staatstheater Wiesbaden

Režie: Tilman Gersch

Překlad: Henning Schlegel

Premiéra 14. 3. 2010

Die Kunstschwimmer (rozhlasová inscenace): Rundfunk Berlin-Brandenburg

Režie: Robert Schoen

Překlad: Henning Schlegel

Premiéra: 26. 1. 2007